

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(การกำหนดอายุของเด็กที่ผู้กระทำความผิดทางอาญา)

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๔๘/๒๕๕๐

วันพฤหัสบดีที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๐

อ.พ. ๑๕๔/๒๕๕๐

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

Legislative Institutional Repository of Thailand

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มีพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๔๙/๒๕๕๐ วันพฤหัสบดีที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๐

เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการของวงงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
กันยายน ๒๕๕๐

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายหน้า ผาสุข ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายสุชาติ พันทองคำ ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางสาวสมสมร นาคนาค นิตกร ๖ นางสาวจินดา สัตยารัฐานาวาณิช นิตกร ๕
นางสาวสุนันทา เรืองฉาย นิตกร ๔ นางสาวปรางทิพย์ หวังสมนึก นิตกร ๓
นางสาววรรณิกา พัชระ วิทยากร ๓ นางสิริกัญย์ ส่องแสง เจ้าหน้าที่งานธุรการ ๖
นายพัลลภ วงศ์พานิช เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๒

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๕๓๑ ๕๒๕๖

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์สภานิติบัญญัติแห่งชาติ www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติได้ ในทุกวันอังคารของสัปดาห์ที่มีการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นต้นไป ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒ ๒๕๔ ๑๕๖๕

**ส่วนที่ ๑ บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ความเป็นมา สาระสำคัญ บันทึกสำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ
และตารางเปรียบเทียบประมวลกฎหมายอาญา
(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข) กับ
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)**

- บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ๑
- ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๔
- สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๖
- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบ
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๑๑
- ตารางเปรียบเทียบประมวลกฎหมายอาญา
(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)
กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๒๖

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

- คำชี้แจงความจำเป็นในการตรากฎหมาย ๓๗
- สิทธิเด็กกับกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน ๔๒

ส่วนที่ ๓ ภาคผนวก

- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๑)
- ประมวลกฎหมายอาญา
(เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข) - ๑ -

ส่วนที่ ๑

- ๑ บทสรุปลำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ความเป็นมา สาระสำคัญ
- ๒ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติ
- ๓ ตารางเปรียบเทียบประมวลกฎหมายอาญา
(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข)
กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ขาดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และไม่สามารถคาดการณ์ผลที่จะเกิดจากการกระทำของตนได้ ประกอบกับได้มีการศึกษาสถิติในการกระทำ ความผิดของเด็กช่วงวัยต่าง ๆ ปรากฏว่า เด็กที่มีอายุระหว่างเจ็ดปีถึงสิบสองปี มีสถิติ การกระทำ ความผิด น้อยหรือไม่มีเลย นอกจากนี้ กฎหมายของไทยหลายฉบับกำหนด เกณฑ์อายุเด็กไว้ที่อายุสิบห้าปี เช่น มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ กำหนดให้ผู้มีสัญชาติไทย ต้องทำบัตรประจำตัวประชาชนเมื่อมีอายุครบ สิบห้าปีบริบูรณ์ มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่า สิบห้าปีเป็นลูกจ้าง และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ จำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุ ย่างเข้าปีที่สิบหก แสดงให้เห็นว่าเด็กอายุ สิบห้าปี กฎหมายยอมรับว่าเริ่มก้าวสู่ ความเป็นผู้ใหญ่ มีความสามารถรับผิดชอบได้ ประกอบกับเด็กช่วงอายุดังกล่าวยังอยู่ใน วัยเรียนสมควรได้รับโอกาสเพื่อบำบัดและ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมากกว่าจะมารับโทษ ทางอาญา ในขณะเดียวกันอนุสัญญาว่าด้วย สิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ และกติการะหว่าง ประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิ ทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ของสหประชาชาติ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและ ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ก็ได้กำหนดเกณฑ์ อายุเด็กไว้ที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี สมควรแก้ไข

เพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเพื่อกำหนด เกณฑ์อายุของเด็กในกรณีที่เด็กกระทำความผิด อาญาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎหมาย ของไทยและอนุสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีเนื้อหาจำนวน ๘ มาตรา สรุปได้ดังนี้

๑) แก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุผู้กระทำความผิดที่มีให้ถือเป็นความผิดที่จะพิจารณากักกัน จาก “ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี” เป็น “ต่ำกว่าสิบแปดปี” (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๑ วรรคสอง)

๒) แก้ไขเพิ่มเติมโดยเพิ่มเหตุที่ประกันทัณฑ์บนได้ กรณีกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ แก้ไขจำนวนเงินที่ศาลจะเรียกประกันทัณฑ์บน จาก “ห้าพันบาท” เป็น “ห้าหมื่นบาท” และแก้ไขอายุเด็กที่กระทำความผิดซึ่งไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับในเรื่อง การทำประกันทัณฑ์บน จาก “เด็กที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปี” เป็น “ผู้ซึ่งมีอายุต่ำกว่า สิบแปดปี” (ร่างมาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔๖)

๓) แก้ไขเพิ่มเติมอายุเด็กที่กระทำความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ จาก “ไม่เกินเจ็ดปี” เป็น “ไม่เกินสิบสองปี” (ร่างมาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๓)

๔) แก้ไขเพิ่มเติมอายุขั้นต่ำและขั้นสูง ของเด็กที่ศาลนำมาพิจารณา เพื่อใช้วิธีการ สำหรับเด็กและเยาวชนได้ จาก “กว่าเจ็ดปี

แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปี” เป็น “กว่าสิบสองปี แต่ยังไม่เกินสิบห้าปี” แก้ไขจำนวนเงิน กรณีที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็กที่กระทำผิดต้องจ่ายแก่ศาล เมื่อเด็กที่ศาลปล่อยกลับไปให้อยู่กับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองนั้นแล้ว ได้ก่อเหตุร้ายขึ้น จาก “ไม่เกินครึ่งละหนึ่งพันบาท” เป็น “ไม่เกินครึ่งละหนึ่งหมื่นบาท” และเพิ่มความตอนท้ายใน (๔) กำหนดให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจเลือกใช้วิธีการดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นได้ (ร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง)

๕) แก้ไขเพิ่มเติมอายุขั้นต่ำและขั้นสูงของเด็กที่ศาลนำมาพิจารณา เพื่อใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน หรือพิจารณาลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง จาก “กว่าสิบสี่ปี แต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี” เป็น “กว่าสิบห้าปี แต่ต่ำกว่าสิบแปดปี” และแก้ไขอายุขั้นต่ำของเด็กที่ศาลนำมาพิจารณาลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสาม หรือกึ่งหนึ่ง จาก “อายุกว่าสิบเจ็ดปี” เป็น “อายุตั้งแต่สิบแปดปี” (ร่างมาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๕ และมาตรา ๗๖)

๖) แก้ไขเพิ่มเติมอายุผู้กระทำผิดที่ไม่ถือเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษ จาก “ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี” เป็น “ต่ำกว่าสิบแปดปี” (ร่างมาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘๔)

ความเป็นมา

ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา

(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรีชุดที่มีพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๔๙/๒๕๕๐ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๐ โดยมีเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

เนื่องจากปัจจุบันการกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กในกรณีที่เกิดกระทำความผิดทางอาญายังไม่เหมาะสม และยังไม่สอดคล้องกับเกณฑ์อายุของเด็กที่กำหนดในกฎหมายหลายฉบับของไทย และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ของสหประชาชาติ ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี โดยการศึกษาทางการแพทย์แสดงให้เห็นว่า เด็กที่มีอายุระหว่างเจ็ดปีถึงสิบสองปี มีพัฒนาการด้านความคิดสติปัญญาและจริยธรรมยังไม่สมบูรณ์ ขาดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และไม่สามารถคาดการณ์ผลที่จะเกิดจากการกระทำของตนได้ ประกอบกับได้มีการศึกษาสถิติในการกระทำความผิดของเด็กช่วงวัยต่าง ๆ ปรากฏว่า เด็กที่มีอายุระหว่างเจ็ดปีถึงสิบสองปี มีสถิติการกระทำความผิดน้อยหรือไม่มีเลย นอกจากนี้ กฎหมายของไทยหลายฉบับกำหนดเกณฑ์อายุเด็กไว้ที่อายุสิบห้าปี เช่น มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ กำหนดให้ผู้มีสัญชาติไทยต้องทำบัตรประจำตัวประชาชนเมื่อมีอายุครบสิบห้าปีบริบูรณ์ มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นลูกจ้าง และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก แสดงให้เห็นว่าเด็กอายุสิบห้าปี กฎหมายยอมรับว่าเริ่มก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีความสามารถรับผิดชอบได้ ประกอบกับเด็กช่วงอายุดังกล่าวยังอยู่ในวัยเรียนสมควรได้รับโอกาสเพื่อบำบัดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมากกว่าจะมารับโทษทางอาญา ในขณะเดียวกันอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ของสหประชาชาติ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ก็ได้กำหนดเกณฑ์อายุเด็กไว้ที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี สมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเพื่อกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กในกรณีที่เกิดกระทำความผิดอาญา

ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎหมายของไทยและอนุสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าว
จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
คณะรัฐมนตรีชุดที่มีพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติอนุมัติหลักการตามที่
กระทรวงยุติธรรมเสนอ เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกาตรวจพิจารณาก่อน แล้วจึงส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
พิจารณา ก่อนนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป

สาระสำคัญ
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุของเด็กในการพิจารณาใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือการเพิ่มโทษ จากอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปี เป็นอายุต่ำกว่าสิบแปดปี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๑ วรรคสอง มาตรา ๔๖ และมาตรา ๙๔)

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุของเด็กในการไม่ต้องรับโทษ จากอายุยังไม่เกินเจ็ดปี เป็นอายุยังไม่เกินสิบสองปี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๓)

(๓) แก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุของเด็กในการพิจารณาเพื่อใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน จากอายุกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินสิบสี่ปี เป็นอายุกว่าสิบสองปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี และเกณฑ์อายุของเด็กในการพิจารณาเพื่อใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนหรือลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง จากอายุกว่าสิบสี่ปีแต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี เป็นอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๕)

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุของเด็กในการพิจารณาเพื่อลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่ง จากอายุกว่าสิบเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี เป็นอายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๖)

๑.๒ เหตุผล

เนื่องจากปัจจุบันการกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กในกรณีที่เด็กกระทำความผิดทางอาญายังไม่เหมาะสม และยังไม่สอดคล้องกับเกณฑ์อายุของเด็กที่กำหนดในกฎหมายหลายฉบับของไทย และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ของสหประชาชาติ ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี โดยการศึกษาทางการแพทย์แสดงให้เห็นว่า เด็กที่มีอายุระหว่างเจ็ดปีถึงสิบสองปี มีพัฒนาการด้านความคิดสติปัญญาและจริยธรรมยังไม่สมบูรณ์ ขาดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และไม่สามารถคาดการณ์ผลที่จะเกิดจากการกระทำของตนได้ ประกอบกับได้มีการศึกษาสถิติในการกระทำความผิดของเด็กช่วงวัยต่าง ๆ ปรากฏว่า เด็กที่มีอายุระหว่างเจ็ดปีถึงสิบสองปี มีสถิติการกระทำความผิดน้อยหรือไม่มีเลย นอกจากนี้ กฎหมายของไทยหลายฉบับกำหนดเกณฑ์อายุเด็กไว้ที่อายุสิบห้าปี เช่น มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน

พ.ศ. ๒๕๒๖ กำหนดให้ผู้มีสัญชาติไทยต้องทำบัตรประจำตัวประชาชนเมื่อมีอายุครบสิบห้าปี บริบูรณ์ มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นลูกจ้าง และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก แสดงให้เห็นว่าเด็กอายุสิบห้าปี กฎหมายยอมรับว่าเริ่มก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีความสามารถรับผิดชอบได้ ประกอบกับเด็กช่วงอายุดังกล่าวยังอยู่ในวัยเรียน สมควรได้รับโอกาสเพื่อบำบัดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมากกว่าจะมารับโทษทางอาญา ในขณะเดียวกันอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ของสหประชาชาติ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ก็ได้กำหนดเกณฑ์อายุเด็กไว้ที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี สมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเพื่อกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กในกรณีที่เด็กกระทำความผิดอาญาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎหมายของไทยและอนุสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา

๔. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

๕. เนื้อหาของพระราชบัญญัติ

๕.๑ แก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุผู้กระทำความผิดที่มีให้ถือเป็นความผิดที่จะพิจารณากักกัน จาก “ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี” เป็น “ต่ำกว่าสิบแปดปี” (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๔๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น มิให้ถือเป็นความผิดที่จะนำมาพิจารณากักกันตามมาตรานี้”

๕.๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยเพิ่มเหตุที่ประกันทัณฑ์บนได้ กรณีกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ แก้ไขจำนวนเงินที่ศาลจะเรียกประกันทัณฑ์บน จาก “ห้าพันบาท” เป็น “ห้าหมื่นบาท” และแก้ไขอายุเด็กที่กระทำความผิดซึ่งไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับในเรื่องการทำประกันทัณฑ์บน จาก “เด็กที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปี” เป็น “ผู้ซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี” (ร่างมาตรา ๔)

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๖ ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามข้อเสนอของพนักงานอัยการว่าผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ในการพิจารณาตีความผิดใด ไม่ว่าศาลจะลงโทษผู้ถูกฟ้องหรือไม่ก็ตาม เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำความผิดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บน โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าหมื่นบาทว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือจะไม่กระทำความผิดดังกล่าวแล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกินสองปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้น จนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดตามมาตรา ๔๕ ก็ได้

การกระทำของผู้ซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีมิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติตามมาตรานี้”

๕.๓ แก้ไขเพิ่มเติมอายุเด็กที่กระทำความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ จาก “ไม่เกินเจ็ดปี” เป็น “ไม่เกินสิบสองปี” (ร่างมาตรา ๕)

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๓ เด็กอายุยังไม่เกินสิบสองปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ”

๕.๔ แก้ไขเพิ่มเติมอายุขั้นต่ำและขั้นสูงของเด็กที่ศาลนำมาพิจารณา เพื่อใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ จาก “กว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินสิบสี่ปี” เป็น “กว่าสิบสองปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี” แก้ไขจำนวนเงิน ทรัพย์สินบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็กที่กระทำผิดต้องจ่ายแก่ศาล เมื่อเด็กที่ศาลปล่อยกลับไปให้อยู่กับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองนั้นแล้วได้ก่อเหตุร้ายขึ้น จาก “ไม่เกินครึ่งละหนึ่งพันบาท” เป็น “ไม่เกินครึ่งละหนึ่งหมื่นบาท” และเพิ่มความตอนท้ายใน (๔) กำหนดให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจเลือกใช้วิธีการดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นได้ (ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๗๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๔ เด็กอายุกว่าสิบสองปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาตักเตือนด้วยก็ได้

(๒) ถ้าศาลเห็นว่าบิดา มารดา หรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองระวังเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามปี และกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควรซึ่งบิดา มารดา หรือผู้ปกครองจะต้องชำระต่อศาลไม่เกินครึ่งละหนึ่งหมื่นบาท ในเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น

ถ้าเด็กนั้นอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่าไม่สมควรจะเรียกบิดา มารดา หรือผู้ปกครองมาวางข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ศาลจะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาสอบถามว่า จะยอมรับข้อกำหนดทำนองที่บัญญัติไว้สำหรับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับข้อกำหนดเช่นนั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่บุคคลนั้นไปโดยวางข้อกำหนดดังกล่าว

(๓) ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ตาม (๒) ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติเด็กนั้นเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ ด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุมประพฤติเด็กนั้น

(๔) ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้ หรือถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนดดังกล่าวใน (๒) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ ในเมื่อบุคคลหรือองค์การนั้นยินยอม ในกรณีเช่นว่านี้ ให้บุคคลหรือองค์การนั้นมีอำนาจ

เช่นผู้ปกครองเฉพาะเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอน รวมตลอดถึงการกำหนดที่อยู่และการจัดให้เด็ก มีงานทำตามสมควร หรือให้ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นก็ได้ หรือ

(๕) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้น เพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็กนั้นจะมีอายุครบ สิบแปดปี”

๕.๕ แก้ไขเพิ่มเติมอายุขั้นต่ำและขั้นสูงของเด็กที่ศาลนำมาพิจารณา เพื่อใช้วิธีการ สำหรับเด็กและเยาวชน หรือพิจารณาลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง จาก “กว่าสิบสี่ปี แต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี” เป็น “กว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี” และแก้ไขอายุขั้นต่ำ ของเด็กที่ศาลนำมาพิจารณาลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสาม หรือกึ่งหนึ่ง จาก “อายุกว่าสิบเจ็ดปี” เป็น “อายุตั้งแต่สิบแปดปี” (ร่างมาตรา ๗)

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๕ และมาตรา ๗๖ แห่งประมวล กฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๕ ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมาย บัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษา ลงโทษ ก็ให้จัดการตามมาตรา ๗๔ หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๗๖ ผู้ใดอายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมาย บัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลง หนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้”

๕.๖ แก้ไขเพิ่มเติมอายุผู้กระทำความผิดที่ไม่ถือเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษ จาก “ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี” เป็น “ต่ำกว่าสิบแปดปี” (ร่างมาตรา ๘)

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๘๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๘๔ ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิด ซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้”

LIART

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(การกำหนดอายุของเด็กที่เป็นผู้กระทำความผิดทางอาญา)

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๕๒๕๙ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐ อนุมัติหลักการของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาโดยให้ความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาประกอบด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาก่อนนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้มีผู้แทนกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสคนพิการ และผู้สูงอายุ) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้แทนแพทยสภา เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกประกอบร่างพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

เนื่องจากปัจจุบันการกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กในกรณีที่เด็กกระทำความผิดทางอาญายังไม่เหมาะสม และยังไม่สอดคล้องกับเกณฑ์อายุของเด็กที่กำหนดในกฎหมายหลายฉบับของไทย และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ของสหประชาชาติ ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี กล่าวคือ

- ตามสภาพความเป็นจริง เด็กที่มีอายุระหว่าง ๗-๑๒ ปี ยังมีพัฒนาการที่ไม่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และประสบการณ์ ทำให้การควบคุมอารมณ์ของเด็กที่มีอายุกว่า ๗ ปีแต่ไม่เกิน ๑๒ ปี ยังขาดความรู้ลึกซึ้งซับซ้อนชัด และไม่สามารถคาดการณ์ผลที่จะเกิดจากการกระทำของตนได้ อีกทั้งเด็กในวัยดังกล่าวควรจะได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กมากกว่าที่จะต้องมารับโทษทางอาญา จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุขั้นต่ำของเด็กในการรับผิดทางอาญาจากอายุ ๗ ปี เป็นอายุ ๑๒ ปี

- มาตรฐานเรื่องอายุในกฎหมายของไทยหลายฉบับ เช่น มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ กำหนดให้ผู้มีสัญชาติไทยต้องทำบัตรประจำตัว

ประชาชนเมื่อมีอายุครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์ หรือมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีเป็นลูกจ้าง แสดงให้เห็นได้ว่าเมื่อเด็กอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จะเป็นช่วงวัยที่กฎหมายส่วนใหญ่ยอมรับว่า เด็กนั้นเริ่มก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีความสามารถรับผิดชอบได้ อีกทั้งมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งอายุย่างเข้าปีที่ ๗ เข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่ ๑๖ แสดงว่าเด็กที่มีอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ยังอยู่ในวัยเรียน สมควรได้รับโอกาสเพื่อบำบัดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมากกว่าจะมารับโทษทางอาญา จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุชั้นสูงในการพิจารณาเพื่อใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนและเพื่อลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งจากอายุ ๑๔ ปี เป็นอายุ ๑๕ ปี

- กฎหมายอาญาได้กำหนดเกณฑ์อายุชั้นสูงของเด็กในการพิจารณาลดมาตราส่วนโทษหรือการเพิ่มโทษไว้ที่ ๑๗ ปีบริบูรณ์ ซึ่งยังไม่เป็นการสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ของสหประชาชาติ ที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี และตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงสมควรแก้ไขเกณฑ์อายุชั้นสูงของเด็กในการพิจารณาลดมาตราส่วนโทษหรือการเพิ่มโทษจากอายุ ๑๗ ปี เป็นอายุ ๑๘ ปี

ดังนั้น สมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเพื่อกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กในกรณีที่เด็กกระทำความผิดอาญาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎหมายของไทย และอนุสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าว

๒. หลักการของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ มีสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๑ วรรคสาม จากเดิม ที่มีให้พิจารณากักกันผู้กระทำความผิดขณะที่มีอายุ “ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี” เป็น “ยังไม่เกินสิบแปดปี” (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๖ วรรคสาม จากเดิมที่มีให้เรียกประกันทัณฑ์บนกับการกระทำของเด็กอายุยัง “ไม่เกินสิบเจ็ดปี” เป็น “ไม่เกินสิบแปดปี” (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๓ จากเดิมที่กำหนดให้ “เด็กอายุไม่เกินเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดไม่ต้องรับโทษ” เป็น “เด็กอายุไม่เกินสิบสองปี” และเพิ่มความตอนท้ายว่า “และไม่ต้องถูกดำเนินคดีอาญา แต่ให้ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น” (ร่างมาตรา ๕)

๒.๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง จากเดิมกำหนดให้ศาลพิจารณาใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ในกรณี “เด็กอายุกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินสิบสี่ปี” เป็น “เด็กอายุเกินกว่าสิบสองปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี” (ร่างมาตรา ๖)

LIART

๔. การศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ การศึกษาทางการแพทย์ และสถิติในการกระทำความผิดของเด็กในช่วงวัยต่าง ๆ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานฯ ได้ศึกษากฎหมายไทย กฎหมายต่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ ข้อมูลทางการแพทย์ และสถิติในการกระทำความผิดของเด็กในช่วงวัยต่าง ๆ ประกอบด้วย ดังมีรายละเอียดดังนี้

๔.๑ กฎหมายไทย

ประมวลกฎหมายอาญาใช้คำว่า “เด็ก” กับบุคคลอายุไม่เกินสิบเจ็ดปี โดยส่วนใหญ่แล้วคำว่า “เด็ก” จะใช้กับบุคคลอายุไม่เกินสิบห้าปี มีเพียงสองมาตราเท่านั้นที่ใช้กับบุคคลอายุกว่าสิบห้าปี คือ มาตรา ๔๖ ไม่เกินสิบเจ็ดปี และมาตรา ๒๙๓ ไม่เกินสิบหกปี แต่สำหรับวิธีการตามมาตรา ๗๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งถือเป็นวิธีการที่จะใช้กับเด็กนั้น ศาลสามารถใช้ได้กับบุคคลอายุไม่เกินสิบเจ็ดปีตามมาตรา ๗๕ เท่ากับว่า บุคคลอายุกว่าสิบเจ็ดปี นั้นมีความรับผิดชอบทางอาญาเต็มเท่ากับผู้ใหญ่แล้ว ซึ่งจากศึกษาเปรียบเทียบอายุเด็กตามกฎหมายอื่น ๆ ปรากฏดังนี้

๔.๑.๑ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นกฎหมายที่มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดเกี่ยวกับวิธีการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และมีพัฒนาการที่เหมาะสม อันเป็นการส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัว รวมทั้งป้องกันมิให้เด็กถูกทารุณกรรม ตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ หรือถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และกำหนดวิธีการส่งเสริมความร่วมมือในการคุ้มครองเด็กระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชน เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก พระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดนิยามคำว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส ซึ่งสอดคล้องกับเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่หมายถึง บุคคลอายุต่ำกว่าสิบแปดปี (below the age of eighteen years)

๔.๑.๒ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติเป็นการคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้การช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของประเทศเพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันหน้า ทั้งให้คดีเกี่ยวกับครอบครัวซึ่งเป็นคดีที่มีปัญหาละเอียดอ่อนเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับคดีเด็กและเยาวชนได้รับการพิจารณาในศาลที่มีวิธีพิจารณาเป็นพิเศษแตกต่างจากคดีธรรมดา โดยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้นแทนศาลคดีเด็กและเยาวชน เพื่อปรับปรุงคุณภาพและเสริมสร้างค่านิยมทางจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมของเด็กและเยาวชน ตลอดจนลดปัญหาความแตกแยกของครอบครัวและปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกิดจากครอบครัวไม่ปกติสุข มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ นิยามคำว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุเกินเจ็ด

ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ ส่วน “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

๔.๑.๓ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ใช้เกณฑ์อายุ “ไม่เกินสิบแปดปี” ๑๑ แห่ง ได้แก่ ๑. การจับกุมตัวผู้ต้องหาผู้เสียหายเด็กตามมาตรา ๑๒๔ ๒. การถามปากคำเด็กไว้ในฐานะเป็นผู้เสียหายหรือพยานตามมาตรา ๑๓๓ ทวิ ๓. การจัดให้เด็กในฐานะเป็นผู้เสียหายหรือพยานชี้ตัวบุคคลตามมาตรา ๑๓๓ ทรี ๔. การจัดหาทนายความให้เด็กที่เป็นผู้ต้องหา ตามมาตรา ๑๓๔/๑ ๕. การสอบสวนผู้ต้องหาเด็กตามมาตรา ๑๓๔/๒ ๖. การไต่สวนของศาลตามมาตรา ๑๕๐ ในคดีที่พยานเป็นเด็กตามมาตรา ๑๕๕ ๗. การไต่สวนมูลฟ้องในคดีที่พยานเป็นเด็ก ตามมาตรา ๑๗๑ ๘. การสืบพยานในคดีที่พยานเป็นเด็ก ตามมาตรา ๑๗๒ ทรี ๙. การสืบพยานนอกศาลในคดีที่พยานเป็นเด็ก ตามมาตรา ๑๗๒ จัตวา ๑๐. การตั้งทนายความให้จำเลยที่เป็นเด็ก ตามมาตรา ๑๗๓ ๑๑. การสืบพยานไว้ก่อนฟ้อง ตามมาตรา ๒๓๗ ทวิ และใช้เกณฑ์อายุ “ไม่ถึงสิบแปดปี” หนึ่งแห่งในมาตรา ๗๑ เรื่องการออกหมายจับผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก

๔.๑.๔ พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ เป็นกฎหมายซึ่งกำหนดให้ผู้มีสัญชาติไทยต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนไว้ใช้แสดงตนเพื่อประโยชน์ของผู้ถือบัตรและทางราชการ โดยกำหนดเกณฑ์อายุผู้ต้องมีบัตรไว้ในมาตรา ๕ ซึ่งบัญญัติว่าผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบห้าปีบริบูรณ์แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์และมีชื่อในทะเบียนบ้านต้องมีบัตรตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

๔.๑.๕ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ในหมวดว่าด้วยการใช้แรงงานเด็ก มาตรา ๔๕ บัญญัติห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นลูกจ้าง และตามมาตรา ๔๕ ถึงมาตรา ๕๒ กำหนดหลักเกณฑ์ต่อการใช้แรงงานเด็ก โดยถือเกณฑ์อายุลูกจ้างที่เป็นเด็กคือ “อายุต่ำกว่าสิบแปดปี”

๔.๑.๖ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ในหมวดว่าด้วยระบบการศึกษา มาตรา ๑๗ กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ

๔.๒ กฎหมายต่างประเทศ

อายุขั้นต่ำที่จะมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ในประเทศต่าง ๆ จาก Maher, Gerry “Age and Criminal Responsibility”, 2005 Vol 2. Ohio State Journal of Criminal Law. 493 และ CRC Country Report (1992-1996); Juvenile Justice and Juvenile Delinquency in Central and Europe, 1995; United Nations, Implementation of UN Mandates on Juvenile Justice in ESCAP, 1994; Greet Cappelaere, Children’s Rights Centre, University of Gent, Belgium กล่าวถึงกำหนดอายุขั้นต่ำที่จะมีความรับผิดชอบทางอาญาในประเทศต่าง ๆ ไว้ต่างกัน เริ่มตั้งแต่อายุ ๗ ปี เช่นเดียวกับประเทศไทย ได้แก่ ประเทศบังคลาเทศ อินเดีย เม็กซิโก (๖-๑๒ ปี มลรัฐส่วนใหญ่กำหนดอายุเด็กไว้ที่ ๑๑ หรือ ๑๒ ปี

และอายุ ๑๑ ปีสำหรับการกระทำความผิดอาญาในระดับรัฐกลาง) พม่า ไนจีเรีย ปากีสถาน แอฟริกาใต้ ชูดาน แทนซาเนีย และมลรัฐส่วนใหญ่ในสหรัฐอเมริกา

ประเทศที่กำหนดอายุขั้นต่ำที่จะมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ไว้ที่ ๘ ปี ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย เคนยา และสก็อตแลนด์

ประเทศที่กำหนดอายุขั้นต่ำที่จะมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ไว้ที่ ๙ ปี ได้แก่ ประเทศเอธิโอเปีย ฟิลิปปินส์ และอิหร่าน (เฉพาะเด็กหญิง และ ๑๕ ปี กรณีเด็กชาย)

ประเทศที่กำหนดอายุขั้นต่ำที่จะมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ไว้ที่ ๑๐ ปี ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย เนปาล ยูเครน อังกฤษ และเวลส์

ประเทศที่กำหนดอายุขั้นต่ำที่จะมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ไว้ที่ ๑๑ ปี ได้แก่ ประเทศตุรกี

ประเทศที่กำหนดอายุขั้นต่ำที่จะมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ไว้ที่ ๑๒ ปี ได้แก่ ประเทศโคลัมเบีย บราซิล เกาหลีใต้ โมร็อกโก เปรู และอุกานดา

ประเทศที่กำหนดอายุขั้นต่ำที่จะมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ไว้ที่ ๑๓ ปี ได้แก่ ประเทศอัลจีเรีย ฝรั่งเศส โปแลนด์ และอุเบกิสถาน

ประเทศที่กำหนดอายุขั้นต่ำที่จะมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ไว้ที่ ๑๔ ปี ได้แก่ ประเทศจีน เยอรมนี อิตาลี ญี่ปุ่น โรมานี รัสเซีย และเวียดนาม

ประเทศที่กำหนดอายุขั้นต่ำที่จะมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ไว้ที่ ๑๕ ปี ได้แก่ ประเทศอียิปต์

ประเทศที่กำหนดอายุขั้นต่ำที่จะมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ไว้ที่ ๑๖ ปี ได้แก่ ประเทศอาร์เจนตินา

ประเทศที่กำหนดอายุขั้นต่ำที่จะมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ไว้ที่ ๑๘ ปี ได้แก่ ประเทศโคลัมเบีย และเปรู (ทางปฏิบัติแต่อายุที่กำหนดเป็นทางการคือ ๑๖ ปี)

นอกจากกฎหมายของต่างประเทศแล้ว ยังมีกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเด็กดังต่อไปนี้

(๑) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ (The United Nation Convention on Rights of the Child)

ถูกอ้างถึงโดยย่อว่า “CRC” ได้แก่ อนุสัญญาระหว่างประเทศที่กำหนดเกี่ยวกับสิทธิทางแพ่ง การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของเด็ก ภายใต้การดำเนินการของคณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก (the United Nations Committee on the Rights of the Child) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจากประเทศต่างๆ ทั่วโลก รัฐบาลของประเทศต่างๆ ที่จะให้สัตยาบันอนุสัญญาฉบับนี้ได้ต้องทำรายงานถึงคณะกรรมการฯ เพื่อตรวจสอบถึงพัฒนาการในการนำอนุสัญญาฯ ไปปรับใช้ในประเศนั้นๆ รายงานและผลการประเมินของคณะกรรมการฯ จะถูกเปิดเผยผ่านทางเว็บไซต์ของคณะกรรมการฯ

LIART

ตามข้อมูลของ UNICEF มี ๑๙๓ ประเทศเป็นภาคีของอนุสัญญานี้ ประเทศสมาชิกของสหประชาชาติส่วนใหญ่ให้สัตยาบันอนุสัญญา นี้ไม่ว่าแบบบางส่วนและแบบสมบูรณ์ ยกเว้นเพียงสองประเทศคือ ประเทศโซมาเลียและประเทศสหรัฐอเมริกา (ไม่ได้ให้สัตยาบันแต่สหรัฐอเมริกาก็ได้ลงนามในอนุสัญญาดังกล่าวด้วย) สภาสามัญแห่งสหประชาชาติมีมติให้ปรับใช้อนุสัญญานี้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๘๙ ซึ่งมีผลบังคับเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ค.ศ. ๑๙๙๐ หลังจากมีประเทศสมาชิกให้สัตยาบันครบเงื่อนไขคือ ๒๐ ประเทศ (ข้อ ๔๙)

“เด็ก” ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กฯ หมายความว่า มนุษย์ซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีแม้ว่าภายใต้กฎหมายความสามารถของเด็กจะบรรลุนิติภาวะเร็วกว่านั้นก็ตาม (ข้อ ๑) อนุสัญญาฯ ยอมรับว่าเด็กทุกคนมีสิทธิขั้นพื้นฐาน รวมถึงสิทธิในชีวิต การมีชื่อและการระบุตัวตนโดยบิดา มารดาภายในครอบครัวหรือกลุ่มวัฒนธรรม และมีความสัมพันธ์ทั้งกับบิดา มารดา แม้อบิดามารดาจะแยกทางกันก็ตาม

อนุสัญญาฯ ยังได้สร้างพันธะกับประเทศที่ลงนามให้แยกกฎหมายที่ใช้กับเด็กเป็นพิเศษ และห้ามใช้โทษประหารชีวิตกับเด็ก และมีหลักการให้เด็กเป็นศูนย์กลาง (child-centric) โดยจัดการกับสิทธิและความต้องการโดยเฉพาะของเด็ก (the child-specific needs and rights) อนุสัญญาฯ ต้องการให้แต่ละประเทศให้ความสนใจอย่างดีที่สุดต่อเด็ก ซึ่งยังต่างจากกฎหมายทั่ว ๆ ไปในหลาย ๆ ประเทศซึ่งยังเห็นเด็กหรือภริยาเป็นเพียงสิ่งของหรือทรัพย์สินที่มีเจ้าของและมักจะถูกทำร้ายจากครอบครัว ยังมีกระบวนการยุติธรรมอีกมากที่ต้องนำหลักการของอนุสัญญาฯ ไปปรับใช้หรือออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กต่อไป

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่ประชุมสามัญขององค์การสหประชาชาติได้ประกาศรับรองพิธีสารของอนุสัญญาฯ ๒ ฉบับ ได้แก่

ก. พิธีสารเลือกรับเรื่อง การค้าเด็ก การค้าประเวณี และสื่อลามกเกี่ยวกับเด็ก (the Optional protocol on the sale of children, child prostitution and child pornography) พิธีสารฉบับนี้เป็นพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๓๒ ข้อ ๓๔ และข้อ ๓๕ ซึ่งว่าด้วยการแสวงประโยชน์จากเด็กทางเศรษฐกิจและทางเพศ มีสาระประกอบด้วย ข้อบท ๑๗ ข้อ โดยมีหลักการที่มุ่งการคุ้มครองเด็กจากการแสวงประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ทางเพศ และพัฒนาการทางร่างกายและจิตวิญญาณของเด็ก

ข. พิธีสารเลือกรับเรื่อง ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยอาวุธ (the Optional protocol on the involvement of children in armed conflict) เป็นพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กข้อ ๓๘ คือ ห้ามเกณฑ์เด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี เป็นทหารในภาวะสงคราม ซึ่งเป็นจุดอ่อนของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มีสาระสำคัญประกอบด้วยข้อบท ๑๓ ข้อ โดยมีหลักการให้รัฐภาคีรับรองสิทธิและประกันว่าบุคคลที่มีอายุไม่ถึง ๑๘ ปี จะไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการสู้รบและไม่ถูกบังคับให้เข้าร่วมในกองทัพ

สำหรับประเทศไทย ตามรายงานสรุปการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ

และผู้สูงอายุ ประเทศไทยได้ลงนามในภาคยานุวัติสารเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ และอนุสัญญามีผลใช้บังคับในประเทศไทยตั้งแต่วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๓๕ และประเทศไทยได้ลงนามเข้าเป็นภาคีของพิธีสารเลือกรับทั้งสองฉบับด้วยแล้ว

บทบัญญัติเกี่ยวกับอายุเด็กและเยาวชนตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มีดังนี้

ข้อ ๑ กำหนดความหมายของเด็ก ตามอนุสัญญานี้ หมายถึง ผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี แม้ว่าภายใต้กฎหมายความสามารถของเด็ก การบรรลุนิติภาวะจะถึงก่อนนั้นก็ตาม

ข้อ ๓๗ ห้ามการละเมิดหรือทำทารุณ ไร่มนุษยธรรม หรือลดคุณค่าเด็ก หรือลงโทษเด็ก จะใช้โทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตโดยปราศจากโอกาสปล่อยตัวต่อบุคคลอายุต่ำกว่าสิบแปดปีไม่ได้

ข้อ ๓๘ กำหนดให้รัฐภาคีต้องรับรองว่าบุคคลอายุต่ำกว่าสิบห้าปีไม่สามารถเป็นศัตรูโดยตรงของประเทศได้ และต้องป้องกันบุคคลอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นสมาชิกของกองทัพ ซึ่งการเข้าสู่กองทัพของบุคคลอายุตั้งแต่สิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี รัฐต้องให้สิทธิแก่ผู้มีอายุมาก่อน

(๒) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ (International Covenant of Civil and Political Rights, ๑๙๖๖)

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เป็นสนธิสัญญาสหประชาชาติที่มาจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (the Universal Declaration of Human Rights) ทำขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ และมีผลบังคับเมื่อ ๒๓ มีนาคม ๒๕๓๕ ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๕ และมีผลบังคับใช้กับไทยเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๐

ด้วยเหตุที่ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ประกอบไปด้วยเนื้อหา ยุคแรกว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และยุคที่สองว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม แต่ก็ยังไม่สามารถรวบรวมความคิดเห็นของความต้องการของผู้คนส่วนใหญ่ในประเทศต่าง ๆ ให้กลายเป็นสนธิสัญญาหนึ่งเดียวได้ โดยเฉพาะการแบ่งด้านการพัฒนาระหว่างประเทศทุนนิยม เช่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งให้ความสำคัญกับสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และประเทศคอมมิวนิสต์ซึ่งสนใจเรื่องสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เพื่อแก้ปัญหา จึงเกิดเป็นอนุสัญญาสองฉบับแทนที่จะเป็นฉบับเดียว ได้แก่ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (the International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights)

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองอยู่ภายใต้การจัดการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นคณะผู้เชี่ยวชาญ ๑๘ คนซึ่งจะประชุมกันปีละ ๓ ครั้งเพื่อจัดทำรายงานร่วมกับประเทศสมาชิกของสนธิสัญญา สมาชิกของ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมาจากการเลือกของประเทศสมาชิก แต่จะไม่ใช่ตัวแทนของประเทศใด กติการะหว่างประเทศฉบับนี้ยังประกอบด้วยพิธีสารเลือกรับอีก ๒ ฉบับ ฉบับแรกกำหนดให้ปัจเจกบุคคลในประเทศสมาชิกสามารถฟ้องร้องไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้ ภายใต้กฎในระบอบยุติธรรมของสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ฉบับที่สองยกเลิกโทษประหารชีวิต

เกี่ยวกับอายุของบุคคลกับความรับผิดชอบทางอาญาในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ปรากฏในข้อ ๖ ห้ามการตัดสินประหารชีวิตผู้กระทำความผิดอายุต่ำกว่าสิบแปดปีหรือหญิงตั้งครรภ์

๔.๓ การศึกษาทางการแพทย์

การกำหนดอายุของบุคคลเพื่อให้สอดคล้องกับความรับผิดชอบทางอาญานั้น หากได้ศึกษาทฤษฎีหรือแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านความคิดสติปัญญาและพัฒนาการด้านจริยธรรม ย่อมจะทำให้กฎหมายสอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์มากขึ้น ซึ่งทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางความคิดสติปัญญาที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางคือ ทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดของ Jean Piaget ส่วนแนวคิดด้านพัฒนาการด้านจริยธรรมที่ได้รับการยอมรับได้แก่แนวคิดของ Kohlberg ดังจะได้กล่าวต่อไป

๔.๓.๑ ทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดของ ฌอง เพียเจท์ (Piaget's theory of cognitive development)

ทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางคือ ทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดของ Jean Piaget นักจิตวิทยาชาวสวิส (ค.ศ. ๑๘๘๖-๑๙๘๐) ทฤษฎีนี้ถูกอ้างในแนวคิดด้านพัฒนาการทางจิตวิทยาและความเจริญเติบโตทางสติปัญญาอยู่เสมอ โดย แสดงถึงความสามารถในการอธิบายสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและแสดงออกอย่างมีเหตุมีผล ทฤษฎีของ Piaget ยังได้แสดงขั้นต่างๆ ของการรับรู้ หรือพัฒนาการของเด็กเมื่อได้เรียนรู้วิธีใหม่ๆ ในการแสดงออกซึ่งความคิด ทฤษฎีของเพียเจท์นี้ เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดในแง่ของการพัฒนา (constructive) ซึ่งต่างกับการให้ความหมายของความคิด (cognitive) ตามทฤษฎีชาติพันธุ์ (nativist theory) ซึ่งอธิบายพัฒนาการทางความคิดว่าแยกออกได้เป็นเรื่องของพรสวรรค์ ความรู้และความสามารถ และต่างกับทฤษฎีประสบการณ์ (empiricist theory) ซึ่งอธิบายพัฒนาการทางความคิดว่าเป็นเหมือนกับการเพิ่มพูนความรู้ผ่านประสบการณ์ ทฤษฎีนี้ของเพียเจท์ยืนยันว่ามนุษย์สร้างความสามารถทางความคิดสติปัญญาจากการกระทำด้วยแรงจูงใจในตัวเอง สำหรับการพัฒนาทฤษฎีของเพียเจท์นี้ ทำให้เขาได้รับรางวัล Erasmus Prize ซึ่งเป็นรางวัลที่ให้กับบุคคลหรือสถาบันที่สร้างคุณประโยชน์อย่างยอดเยี่ยมให้กับสังคมวัฒนธรรมยุโรป

เพียเจท์ได้จัดแบ่งช่วงอายุที่เด็กสามารถรับรู้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ออกเป็น ๔ ระยะ ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างคร่าว ๆ และความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามช่วงอายุต่าง ๆ ดังนี้

ระยะที่หนึ่ง **Sensorimotor Stage** (ช่วงอายุ ๐-๒ ปี) เด็กจะเรียนรู้ผ่านการสังเกต และเมื่อเริ่มควบคุมกล้ามเนื้อได้ก็จะเริ่มสำรวจสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัว ในช่วงอายุ ๑๒-๑๘ เดือน เด็กจะเริ่มมีการแสดงออกด้านวัตถุ (Object permanence) โดยรู้ว่าวัตถุนั้นยังคงอยู่แม้จะมองไม่เห็นก็ตาม ซึ่งพัฒนาการทางการแสดงออกด้านวัตถุนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อเด็กสามารถคงภาพของวัตถุนั้นไว้ในจิตใจได้ โดยในช่วงขวบปีที่สอง เด็กจะสามารถใช้คำที่มีความหมายเรียกแทนของจริง (Symbolization) ได้ เช่น เมื่อพูดถึงแมวเด็กก็สามารถสร้างภาพของแมวไว้ในใจได้

ระยะที่สอง **Preoperational stage** (ช่วงอายุ ๒-๗ปี) ความคิดของเด็กยังคงยึดตนเองเป็นหลัก (Egocentric) ไม่สามารถมองเหตุการณ์ตามมุมมองความคิดของผู้อื่น เข้าใจอะไรแต่แง่มุมมองเดียว เด็กรู้จักเล่นสมมติ เช่น นำตุ๊กตามาสมมติว่าเป็นคน ออบน้ำ แต่งตัวให้ มีความเชื่อว่าสัตว์ สิ่งของ ล้วนมีชีวิตจิตใจ มีความคิดความรู้สึกเหมือนเขา (Animistic thinking) เช่น เตแก่้อีกก็เชื่อว่าแก่อู้รู้สึกเจ็บ หรือเชื่อว่ากระต่ายที่เลี้ยงไว้พูดคุยรู้เรื่องเหมือนคน เด็กวัยนี้ยังไม่สามารถเห็นความเหมือนหรือความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถแบ่งสิ่งต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่ได้

ระยะที่สาม **Concrete operational stage** (ช่วงอายุ ๗-๑๑ ปี) เด็กสามารถเข้าใจความหมายและเหตุผลในเรื่องต่าง ๆ ได้มากขึ้น สามารถมองสิ่งต่าง ๆ ด้วยมุมมองของคนอื่นได้ ไม่ยึดตนเองเป็นหลักอีกต่อไป มีทักษะในการสังเกต (conservation) คือเข้าใจว่าวัตถุนั้นยังเป็นอันเดิมแม้จะเปลี่ยนรูปร่างไป เช่น ดินน้ำมันเป็นรูปทรงกลม แม้นั้นเป็นแท่งก็ยังเป็นดินน้ำมันอันเดิม หรือ น้ำในแก้วทรงสูง เมื่อเทใส่ชามก็ยังมีปริมาตรคงเดิม เป็นต้น เด็กวัยนี้มีความสามารถในการสลับ (reversibility) คือเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ว่าสามารถเปลี่ยนแปลงเป็นอีกอย่างและเปลี่ยนกลับมาได้ เช่น น้ำกับน้ำแข็ง เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีความสามารถในการเรียงลำดับ (seriation) สามารถเรียงลำดับได้ เช่น ถ้า ก อ้วนกว่า ข และ ข อ้วนกว่า ค เด็กจะสามารถเข้าใจได้ว่า ก อ้วนกว่า ค เด็กวัยนี้สามารถจัดหมวดหมู่ของสิ่งของได้ บอกความเหมือนหรือความต่างของสิ่งของแต่ละอย่างได้

ระยะที่สี่ **Formal operational stage** (ช่วงอายุ ๑๑ ปีขึ้นไป) เป็นช่วงที่เริ่มเข้าสู่วัยรุ่น เด็กจะมีหลักการและมีความคิดแบบเป็นนามธรรมมากขึ้น สามารถคิดเป็นเหตุเป็นผลแบบ *hypotheticodeductive thinking* ซึ่งเป็นระบบการคิดที่อยู่ในขั้นสูงสุด ทำให้บุคคลสามารถตั้งสมมติฐานและทดสอบสมมติฐานได้ ประกอบไปด้วย *Deductive reasoning* คือการนำความรู้ทั่วไปมาปรับใช้แบบจำเพาะ เช่น แมวทุกตัวชอบจับหนู เจ้าเหมียวเป็นแมว เพราะฉะนั้น เจ้าเหมียวชอบจับหนู และ *Inductive reasoning* คือการนำความรู้จำเพาะไปปรับใช้แบบทั่วไป เป็นกระบวนการคิดที่ซับซ้อนกว่าแบบแรก เช่น เจ้าเหมียวชอบจับหนู แมวตัวไหน ๆ ก็น่าจะเหมือนกัน เพราะฉะนั้น แมวทุกตัวน่าจะชอบจับหนู ซึ่งเป็นสมมติฐานซึ่งต้องพิสูจน์ต่อไป

๔.๓.๒ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg's Moral Development Theory)

ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) เสนอทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ โดยแบ่งระดับของจริยธรรมออกเป็น ๓ ระดับ ซึ่งแบ่งเป็นขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้เป็น ๖ ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ยึดหลักการหลบหลีกการลงโทษ (Obedience and Punishment Orientation) เกิดขึ้นกับเด็กช่วงแรกเกิดถึง ๗ ปี ขั้นนี้เด็กจะเลือกกระทำในทางที่เกิดประโยชน์แก่ตนเองมากกว่า โดยเข้าใจว่าความดี หมายถึง สิ่งที่ทำแล้วไม่ถูกลงโทษหรือถูกตำหนิ เช่น เด็กทำการบ้าน ทำเวร เพราะกลัวถูกลงโทษ การตัดสินใจว่าจะทำอะไรหรือผิดจะมองที่ผลของการกระทำว่าถ้าเสียหายมากก็ตัดสินใจว่าการกระทำนั้นผิด ไม่ได้มองที่สาเหตุของการกระทำ

ขั้นที่ ๒ ยึดหลักการแสวงหารางวัล (Naively Egoistic Orientation) เกิดกับเด็กในช่วงอายุ ๗ ปี ถึง ๑๐ ปี ขั้นนี้เด็กจะค่อยๆ เน้นความสำคัญของการได้รับรางวัลและคำชมเชย การสัญญาว่าจะให้รางวัลจึงเป็นแรงจูงใจให้เด็กกระทำความดีได้มากกว่าการดูว่า หรือชู้ว่าจะลงโทษ เช่น เด็กจะช่วยบิดามารดาทำงานเพื่อต้องการได้รับคำชมเชย กล่าวได้ว่า จริยธรรมขั้นนี้เด็กทำดีเพื่อต้องการได้รับคำชมเชยและรางวัลมากกว่าการหลบหลีกการถูกลงโทษ

ขั้นที่ ๓ ยึดหลักการกระทำที่คนอื่นเห็นว่าดี (Good-boy Orientation) เกิดกับบุคคลในช่วงอายุ ๑๐ ปี ถึง ๑๓ ปี ตรงกับวัยที่เด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น เด็กจะให้ความสำคัญแก่กลุ่มเพื่อนมาก จะกระทำเพื่อต้องการให้กลุ่มยอมรับจึงมีการเลียนแบบต้นแบบที่เห็นว่าดีงาม คือ เอาอย่างเด็กดี (good boy/good girl) เด็กวัยนี้ส่วนใหญ่จะทำตามสิ่งที่ตนตัดสินใจว่าคนอื่นจะเห็นด้วยหรือยอมรับ เพื่อให้เป็นที่ชอบพอและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน จริยธรรมขั้นนี้เน้นหนักด้านการทำตามคนอื่นมากกว่าการคำนึงเรื่องการถูกลงโทษ หรือต้องการรางวัล

ขั้นที่ ๔ ยึดหลักการกระทำตามหน้าที่ (Authority and Social Order Maintaining Orientation) เกิดกับบุคคลในช่วงอายุ ๑๓ ปี ถึง ๑๖ ปี ขั้นนี้บุคคลจะมีความรู้และประสบการณ์ว่าแต่ละกลุ่มจะมีกฎเกณฑ์ให้สมาชิกยึดถือ มีความเข้าใจในหน้าที่ของตนในกลุ่ม มีศรัทธาในกฎเกณฑ์ของกลุ่มมากพอสมควร เข้าใจในบทบาทของผู้อื่น การกระทำที่ถูกต้องจะต้องพิจารณาเพื่อกลุ่มหรือส่วนรวม สรุปว่า จริยธรรมขั้นนี้เน้นในเรื่องการทำหน้าที่ในหมู่คณะ ทำตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

ขั้นที่ ๕ ยึดหลักการเคารพตนเองหรือการทำตามคำมั่นสัญญา (Contractual Legalistic Orientation) เกิดกับบุคคลอายุตั้งแต่ ๑๖ ปีขึ้นไป ขั้นนี้บุคคลพยายามกระทำเพื่อหลบหนีไม่ให้อุทราหน้าว่าเป็นคนขาดเหตุผล เป็นคนไม่แน่นอน คำว่าหน้าที่ของบุคคลในที่นี้ หมายถึง การกระทำตามที่ตกลง มีความเคารพตนเองและต้องการให้ผู้อื่นเคารพตน ขั้นนี้บุคคลจะมีอุดมคติหรือคุณธรรมประจำใจตนเองหรือทำตามสัญญาไว้กับผู้อื่น ไม่พยายามเบียดเบียนผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

ขั้นที่ ๖ ยึดหลักอุดมคติสากล (Conscience Orientation) เช่น หิริโอตตปปะ คือมีความละอายใจตนเองในการกระทำชั่ว และเกรงกลัวต่อบาป เป็นบุคคลที่มีการเสียสละเพื่อสังคมอย่างแท้จริง เช่น คานธี มหาบุรุษของอินเดีย เป็นต้น

จากขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง ๖ ขั้นข้างต้น โคลเบอร์กจัดแบ่งเป็นระดับของจริยธรรมได้เป็น ๓ ระดับคือ

(๑) ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Pre-Conventional) เกิดได้กับบุคคลอายุ ๒ ปี ถึง ๑๐ ปี เป็นจริยธรรมระดับต่ำ หมายถึง การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่อยู่ในระดับนี้ได้แก่ ขั้นที่ ๑ และขั้นที่ ๒ คือทำความดีเพื่อหลบหลีกการถูกลงโทษ หรือทำเพื่อให้ได้ผลตอบแทนหรือรางวัล

(๒) ระดับกฎเกณฑ์ (Conventional) เป็นจริยธรรมระดับกลางที่สังคมยอมรับได้ เกิดได้กับบุคคลอายุ ๑๐ ปี ถึง ๑๖ ปี หมายถึงการทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยๆ ของตนหรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับนี้ยังต้องมีการควบคุมจากภายนอกแต่ก็มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทในสังคมได้ ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่อยู่ในระดับนี้ได้แก่ ขั้นที่ ๓ และขั้นที่ ๔ จึงยังไม่เป็นตัวของตัวเอง และมักจะคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อน ๆ

(๓) ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post-Conventional) เป็นจริยธรรมระดับสูง หรือระดับอุดมคติ เกิดได้กับบุคคลอายุ ๑๖ ปีขึ้นไป หมายถึงการตัดสินใจข้อขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำมาไตร่ตรองด้วยตนเอง และตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน ระดับจริยธรรมขั้นนี้ได้แก่ขั้นการใช้เหตุผลขั้นที่ ๕ คือ การเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ และขั้นที่ ๖ ซึ่งเป็นขั้นสูงสุดแสดงถึงการมีความรู้สึกสากลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ของสังคม และการมีความยึดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในอันปลายอันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่

การพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบอร์ก เชื่อว่าเป็นไปตามขั้น จากขั้นที่หนึ่งผ่านแต่ละขั้นไปจนถึงขั้นที่หก บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้ เพราะการใช้เหตุผลในขั้นสูงขึ้นไปจะเกิดขึ้นด้วยความสามารถในการใช้เหตุผลในขั้นต่ำกว่าอยู่ก่อนแล้ว ต่อมาบุคคลได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ๆ หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่าได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การใช้เหตุผลในขั้นสูงต่อไปมากขึ้นตามลำดับ โคลเบอร์กพบว่า บุคคลส่วนใหญ่จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมถึงขั้นที่สี่เท่านั้น

๔.๔ สถิติในการทำความผิดของเด็กในช่วงวัยต่าง ๆ

จากสถิติแนวโน้มคดีที่เด็กและเยาวชนถูกจับกุมส่งสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ระหว่างปี ๒๕๔๐-๒๕๔๙ พบว่า ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๔๕ จำนวนคดีค่อนข้างคงที่โดยลดลงเล็กน้อย และลดลงมากในปี ๒๕๔๖ ก่อนที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๔๙ แสดงให้เห็นว่าการกระทำผิดของเด็กและ

เยาวชนมิได้เพิ่มขึ้นแต่ด้านเดียว อาจลดลงได้ด้วยปัจจัยบางอย่างดังเช่นปี พ.ศ. ๒๕๕๖ แต่ข้อมูลที่น่าสนใจประการหนึ่งคือ ช่วงอายุที่มีการกระทำผิดมากคือช่วง ๑๕-๑๘ ปี มากกว่าช่วงอายุ ๗-๑๕ ปี กว่าร้อยละ ๗๐ เลยทีเดียว สำหรับการกระทำผิดซ้ำอีกนั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๙ มีแนวโน้มลดลงโดยตลอด จึงน่าจะสันนิษฐานได้ว่าเด็กที่กระทำผิดแล้วมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำผิดซ้ำอีกลดลง

๕. สาระสำคัญของร่างกฎหมายที่ผ่านการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา พิจารณารายละเอียดในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว สรุปผลการพิจารณาได้ดังนี้

๕.๑ ร่างมาตรา ๓ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๑ วรรคสอง) ร่างมาตรา ๔ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๖ วรรคสาม) ร่างมาตรา ๗ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๕) และร่างมาตรา ๘ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๔) คณะกรรมการฯ เห็นว่า เกณฑ์อายุในส่วนที่กำหนดว่า “ไม่เกินสิบเจ็ดปี” ซึ่งกระทรวงยุติธรรมเสนอให้แก้ไขเป็น “ไม่เกินสิบแปดปี” นั้น ยังไม่สอดคล้องกับเกณฑ์อายุที่กำหนดอยู่ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ของสหประชาชาติที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมทั้งไม่สอดคล้องกับมาตรา ๑๘ วรรคสองและวรรคสาม (โทษประหารชีวิตไม่ใช้กับเด็ก) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกำหนดเกณฑ์อายุเด็กไว้ที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี จึงสมควรแก้ไขให้สอดคล้องกัน จาก “ไม่เกินสิบแปดปี” เป็น “ต่ำกว่าสิบแปดปี”

สำนักงานอัยการสูงสุดมีข้อสังเกตในเรื่องนี้ว่า ควรแก้ไขจำนวนเงินที่ศาลจะเรียกประกันทัณฑ์บนตามมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ให้สูงขึ้นตามสัดส่วนของค่าเงินบาทในปัจจุบันด้วย

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา พิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากคณะกรรมการฯ ได้เคยพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๖ มาแล้วในสองประเด็นคือ ประเด็นแรก กำหนดเพิ่มเหตุที่ประกันทัณฑ์บนได้ กรณีกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติและประเด็นที่สอง กำหนดจำนวนเงินที่ศาลจะเรียกประกันทัณฑ์บนจาก “ห้าพันบาท” เป็น “ห้าหมื่นบาท” ตามเรื่องเสรีที่ ๒๗๐-๒๗๑/๒๕๕๐^๑ จึงเห็นควรเสนอแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวมาในคราวเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อสังเกตของสำนักงานอัยการสูงสุด

๕.๒ ร่างมาตรา ๕ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๓) คณะกรรมการฯ เห็นสมควรให้ตัดข้อความตอนท้ายที่เพิ่มมาใหม่ว่า “และไม่ต้องถูกดำเนินคดีอาญา แต่ให้ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น” เนื่องจากการมีข้อความดังกล่าวมี

^๑ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๐๕๕๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ผลร้ายมากกว่าผลดี กล่าวคือ การมีข้อความว่า “และไม่ต้องถูกดำเนินคดีอาญา” จะเป็นการตัดกระบวนการในชั้นสอบสวน ทำให้เกิดปัญหาว่าใครจะเป็นผู้พิสูจน์ว่าเด็กอายุเท่าใดและกระทำความผิดจริงหรือไม่ รวมทั้งทำให้เกิดปัญหาว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการสอบสวนต่อเพื่อหาตัวการหรือผู้กระทำความผิดจริงได้หรือไม่ นอกจากนี้ การมีข้อความตอนท้ายที่ว่า “แต่ให้ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น” จะทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพิสูจน์ได้ว่าเด็กอายุยังไม่ถึงเกณฑ์ที่จะรับโทษทางอาญา จะต้องส่งเด็กนั้นให้แก่เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กในทุกกรณี เพื่อให้เด็กเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายดังกล่าว แทนที่จะส่งเด็กกลับคืนสู่ครอบครัวดังเช่นที่ปฏิบัติอยู่ตามมาตรา ๗๓ เดิมที่ไม่มีข้อความดังกล่าว ซึ่งกระบวนการตามกฎหมายคุ้มครองเด็กมีลักษณะเป็นการจำกัดอิสรภาพของเด็ก การเพิ่มความตอนท้ายของมาตรา ๗๓ จึงทำให้เด็กมีโอกาสถูกจำกัดอิสรภาพมากกว่าเดิม ประกอบกับผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ชี้แจงว่า แม้ไม่มีข้อความดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่ก็สามารถพิจารณาส่งตัวเด็กเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายคุ้มครองเด็กได้อยู่แล้ว หากเด็กนั้นพึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งใน (๓) โยงให้ไปกำหนดในกฎกระทรวง และปัจจุบันได้มีกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. ๒๕๔๙ บัญญัติรองรับไว้แล้วโดยกำหนดให้เด็กที่ต่อสู้อาจะกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทางอาญา เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามมาตรา ๔๐ (๓)

สำหรับความเห็นของสำนักงานอัยการสูงสุดที่ไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขมาตรา ๗๓ ที่มีหลักการว่า เด็กอายุยังไม่เกินสิบสองปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องถูกดำเนินคดีอาญา เพราะไม่ชัดเจนว่าจะดำเนินการสอบสวนได้หรือไม่ ซึ่งหากไม่มีการสอบสวน พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการจะไม่ทราบอายุที่แท้จริงของเด็ก ทั้งนี้สำนักงานอัยการสูงสุดเสนอให้กำหนดหลักการเป็นว่า มิให้นำบทบัญญัติในเรื่องการจับ การควบคุม การถามปากคำ และการแจ้งข้อหา มาบังคับใช้กับเด็กอายุยังไม่เกินสิบสองปี เพื่อมิให้เด็กนั้นต้องถูกดำเนินการเช่นเดียวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาในคดีอาญา นั้นในเมื่อคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาตัดข้อความตอนท้ายของมาตรา ๗๓ ที่กระทรวงยุติธรรมเสนอมาด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาข้อสังเกตของสำนักงานอัยการสูงสุดอีก

๕.๓ ร่างมาตรา ๖ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง) เนื่องจากคณะกรรมการฯ ได้เคยพิจารณาแก้ไขจำนวนเงินในมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง (๒) กรณีที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กที่กระทำผิดต้องจ่ายค่าศาล เมื่อเด็กที่ศาลปล่อยกลับไปให้อยู่กับบิดามารดาหรือผู้ปกครองนั้นแล้วได้ก่อเหตุร้ายขึ้น จาก “ไม่เกินครึ่งหนึ่งของพันบาท” เป็น “ไม่เกินครึ่งหนึ่งของหมื่นบาท” ตามเรื่องเสร็จที่ ๒๗๐-๒๗๑/๒๕๕๐ จึงเห็นควรแก้ไขจำนวนเงินในมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง (๒) ให้สอดคล้องกับที่ได้เคยแก้ไขไปแล้วมาในคราวเดียวกัน

๕.๔ ร่างมาตรา ๗ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๖) คณะกรรมการฯ เห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๗๖ จากเดิมที่กระทรวงยุติธรรมเสนอว่า “อายุกว่าสิบแปดปีแต่ยัง

“ไม่เกินยี่สิบปี” เป็น “อายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี” เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขอายุ
ชั้นสูงในมาตรา ๗๕ จาก “ไม่เกินสิบแปดปี” เป็น “ต่ำกว่าสิบแปดปี”

นอกจากนี้ได้แก้ไขถ้อยคำในบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่าง
พระราชบัญญัติฯ และร่างพระราชบัญญัติฯ ให้ถูกต้องและเหมาะสมซึ่งเป็นไปตามแบบการร่าง
กฎหมายของสำนักงานฯ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไข
<p>มาตรา ๔๑ ผู้ใดเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้วหรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนมาแล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งในความผิดดังต่อไปนี้ คือ</p> <p>(๑) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๙ ถึงมาตรา ๒๑๖</p> <p>(๒) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๗ ถึงมาตรา ๒๒๔</p> <p>(๓) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ ถึงมาตรา ๒๔๖</p> <p>(๔) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ ถึงมาตรา ๒๘๖</p> <p>(๕) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๐ มาตรา ๒๙๒ ถึงมาตรา ๒๙๔</p>	<p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๔๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p>	

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไข
<p>(๖) ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๒๙๙</p> <p>(๗) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๙ ถึงมาตรา ๓๒๐</p> <p>(๘) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๔๐ มาตรา ๓๕๔ และมาตรา ๓๕๗ และภายในเวลาสิบปีนับแต่วันที่ผู้นั้นได้พ้นจากการกักกันหรือพ้นโทษแล้วแต่กรณี ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดในบรรดาที่ระบุไว้ข้างต้นอีกจนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนสำหรับการกระทำความผิดนั้น ศาลอาจถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย และจะพิพากษาให้กักกันมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามปีและไม่เกินสิบปีก็ได้</p> <p>ความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้น มิให้ถือเป็นความผิดที่จะนำมาพิจารณากักกันตามมาตรานี้</p>	<p>“ความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น มิให้ถือเป็นความผิดที่จะนำมาพิจารณากักกันตามมาตรานี้”</p>	<p>แก้ไขอายุผู้กระทำความผิดที่มีให้ถือเป็นความผิดที่จะพิจารณากักกัน จาก “ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี” เป็น “ต่ำกว่าสิบแปดปี” เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์อายุเด็กที่กำหนดในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ของสหประชาชาติที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งกำหนดเกณฑ์อายุเด็กไว้ที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี</p>

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไข
<p>มาตรา ๔๖ ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามข้อเสนอของพนักงานอัยการว่าผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ในการพิจารณาความผิด ถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าพันบาทว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุดังกล่าวแล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกินสองปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้</p> <p>ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดตามมาตรา ๔๕ ก็ได้</p>	<p>มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๔๖ ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามข้อเสนอของพนักงานอัยการว่าผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดลอมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดลอมและทรัพยากรธรรมชาติ ในการพิจารณาความผิด ไม่ว่าศาลจะลงโทษผู้ถูกฟ้องหรือไม่ก็ตาม เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำความผิดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดลอมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดลอมและทรัพยากรธรรมชาติ ให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าหมื่นบาทว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือจะไม่กระทำความผิดดังกล่าวแล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกินสองปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้</p> <p>ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดตามมาตรา ๔๕ ก็ได้</p>	<p>กำหนดเพิ่มเติมเหตุที่ประกันทัณฑ์บนได้ กรณีกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดลอมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดลอมและทรัพยากรธรรมชาติ และแก้ไขจำนวนเงินที่ศาลจะเรียกประกันทัณฑ์บน จาก “ห้าพันบาท” เป็น “ห้าหมื่นบาท” ตามที่คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาได้เคยพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมไว้แล้ว ตามเรื่องเสร็จที่ ๒๗๐-๒๗๑/๒๕๕๐ ซึ่งส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๐๕๕๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี</p>

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไข
<p>การกระทำของเด็กที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีมิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติตามมาตรานี้</p> <p>มาตรา ๗๓ เด็กอายุยังไม่เกินเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ</p>	<p>การกระทำของผู้ซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี มิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติตามมาตรานี้</p> <p>มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา ๗๓ เด็กอายุยังไม่เกินสิบสองปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ”</p>	<p>แก้ไขอายุเด็กที่กระทำความผิดซึ่งไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับในเรื่องการทำประกันทัณฑ์บน จาก “เด็กที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปี” เป็น “ผู้ซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี” เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์อายุเด็กที่กำหนดในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ของสหประชาชาติ ที่ประเทศไทยเป็นภาคี และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งกำหนดเกณฑ์อายุเด็กไว้ที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี และที่ใช้คำว่า “ผู้ซึ่ง” แทนคำว่า “เด็ก” ก็เพื่อให้สอดคล้องกับถ้อยคำที่ใช้ในมาตรา ๑๔ และมาตรา ๔๔</p> <p>แก้ไขอายุเด็กที่กระทำความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ จาก “ไม่เกินเจ็ดปี” เป็น “ไม่เกินสิบสองปี” เนื่องจากได้มีการศึกษาทางการแพทย์แสดงให้เห็นว่า เด็กที่มีอายุระหว่างเจ็ดปีถึงสิบสองปี มีพัฒนาการด้านความคิดสติปัญญาและจริยธรรมยังไม่สมบูรณ์ มีการรับรู้และเข้าใจเหตุผลที่ไม่ซับซ้อนได้ แต่จะคิดต่อเองไม่ได้ขาดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และไม่สามารถคาดการณ์ผลที่จะเกิดจากการกระทำของตนได้ ประกอบกับได้มีการศึกษา</p>

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไข
<p>มาตรา ๗๔ เด็กอายุกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินสิบสี่ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มากักเตือนด้วยก็ได้</p>	<p>มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๗๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๗๔ เด็กอายุกว่าสิบสองปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มากักเตือนด้วยก็ได้</p>	<p>สถิติในการกระทำความผิดของเด็กช่วงวัยต่างๆ ปรากฏว่าเด็กที่มีอายุระหว่างเจ็ดปีถึงสิบสองปี มีสถิติการกระทำความผิดน้อยหรือไม่มีเลย จึงควรให้เด็กในช่วงวัยดังกล่าวได้พัฒนาศักยภาพมากกว่าที่จะต้องมารับโทษทางอาญา</p> <p>แก้ไขอายุขั้นต่ำและขั้นสูงของเด็กที่ศาลนำมาพิจารณาเพื่อใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ โดยอายุขั้นต่ำแก้ไขจาก “กว่าเจ็ดปี” เป็น “กว่าสิบสองปี” เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขอายุเด็กตามมาตรา ๗๓ และอายุขั้นสูงแก้ไขจาก “แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปี” เป็น “แต่ยังไม่เกินสิบห้าปี” เพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดอายุเด็กในกฎหมายของไทยหลายฉบับ เช่น มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ ซึ่งกำหนดให้ผู้มีสัญชาติไทยต้องทำบัตรประจำตัวประชาชนเมื่อมีอายุครบสิบห้าปีบริบูรณ์ หรือมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งกำหนดห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นลูกจ้าง</p>

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไข
<p>(๒) ถ้าศาลเห็นว่าบิดา มารดา หรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไปโดยวางข้อกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองระวังเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามปี และกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควรซึ่งบิดา มารดา หรือผู้ปกครองจะต้องชำระต่อศาลไม่เกินครึ่งละหนึ่งพันบาท ในเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น</p> <p>ถ้าเด็กนั้นอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่าไม่สมควรจะเรียกบิดา มารดา หรือผู้ปกครองมาวางข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ศาลจะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาสอบถามว่า จะยอมรับข้อกำหนดทำนองที่บัญญัติไว้สำหรับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับข้อกำหนดเช่นนั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่บุคคลนั้นไปโดยวางข้อกำหนดดังกล่าว</p> <p>(๓) ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ตาม (๒) ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติเด็กนั้นเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ ด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุมประพฤติเด็กนั้น</p>	<p>(๒) ถ้าศาลเห็นว่าบิดา มารดา หรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไปโดยวางข้อกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองระวังเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามปี และกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควรซึ่งบิดา มารดา หรือผู้ปกครองจะต้องชำระต่อศาลไม่เกินครึ่งละหนึ่งหมื่นบาท ในเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น</p> <p>ถ้าเด็กนั้นอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่าไม่สมควรจะเรียกบิดา มารดา หรือผู้ปกครองมาวางข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ศาลจะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาสอบถามว่า จะยอมรับข้อกำหนดทำนองที่บัญญัติไว้สำหรับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับข้อกำหนดเช่นนั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่บุคคลนั้นไปโดยวางข้อกำหนดดังกล่าว</p> <p>(๓) ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ตาม (๒) ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติเด็กนั้นเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ ด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุมประพฤติเด็กนั้น</p>	<p>แก้ไขจำนวนเงิน กรณีที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็กที่กระทำผิดต้องจ่ายแก่ศาล เมื่อเด็กที่ศาลปล่อยกลับไปให้อยู่กับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองนั้นแล้วได้ก่อเหตุร้ายขึ้น จาก “ไม่เกินครึ่งละหนึ่งพันบาท” เป็น “ไม่เกินครึ่งละหนึ่งหมื่นบาท” ตามที่คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาได้เคยพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมไว้แล้ว ตามเรื่องเสร็จที่ ๒๗๐-๒๗๑/๒๕๕๐ ซึ่งส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๔๐๑/๐๕๕๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี</p>

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไข
<p>(๔) ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือมี แต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้ หรือถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนดดังกล่าวใน (๒) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ ในเมื่อบุคคลหรือองค์การนั้นยินยอม ในกรณีเช่นว่านี้ ให้บุคคลหรือองค์การนั้นมีอำนาจเช่นผู้ปกครอง เฉพาะเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอน รวมตลอดถึงการกำหนดที่อยู่และการจัดให้เด็กมีงานทำตามสมควร หรือ</p> <p>(๕) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็กนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปี</p> <p>คำสั่งของศาลดังกล่าวใน (๒) (๓) (๔) และ (๕) นั้น ถ้าในขณะที่ใดภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ความปรากฏแก่ศาลโดยศาลรู้อเอง หรือตามคำเสนอของผู้มีส่วนได้เสีย พนักงานอัยการ หรือบุคคลหรือองค์การที่ศาลมอบตัวเด็กเพื่อดูแลอบรมและสั่งสอนหรือเจ้าพนักงานว่า พฤติการณ์เกี่ยวกับคำสั่งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป ก็ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งนั้น หรือมีคำสั่งใหม่ตามอำนาจในมาตรานี้</p>	<p>(๔) ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือมี แต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้ หรือถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนดดังกล่าวใน (๒) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ ในเมื่อบุคคลหรือองค์การนั้นยินยอม ในกรณีเช่นว่านี้ ให้บุคคลหรือองค์การนั้นมีอำนาจเช่นผู้ปกครอง เฉพาะเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอน รวมตลอดถึงการกำหนดที่อยู่และการจัดให้เด็กมีงานทำตามสมควร หรือให้ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นก็ได้ หรือ</p> <p>(๕) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็กนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปี”</p>	<p>เพิ่มความตอนท้ายใน (๔) ว่า “หรือให้ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น” เพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจเลือกใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้มากขึ้นเพื่อประโยชน์แก่เด็ก</p>

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไข
<p>มาตรา ๗๕ ผู้ใดอายุกว่าสิบสี่ปีแต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาดังความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นที่เกี่ยวเนื่องกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้จัดการตามมาตรา ๗๔ หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง</p> <p>มาตรา ๗๖ ผู้ใดอายุกว่าสิบเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้</p>	<p>มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๕ และมาตรา ๗๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๗๕ ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาดังความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นที่เกี่ยวเนื่องกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้จัดการตามมาตรา ๗๔ หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง</p> <p>มาตรา ๗๖ ผู้ใดอายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้”</p>	<p>แก้ไขอายุขั้นต่ำและขั้นสูงของเด็กที่ศาลนำมาพิจารณาเพื่อใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนหรือพิจารณาลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง โดยอายุขั้นต่ำแก้ไขจาก “กว่าสิบสี่ปี” เป็น “กว่าสิบห้าปี” เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขอายุเด็กตามมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง และอายุขั้นสูงแก้ไขจาก “แต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี” เป็น “แต่ต่ำกว่าสิบแปดปี” เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์อายุเด็กที่กำหนดในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ของสหประชาชาติที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งกำหนดเกณฑ์อายุเด็กไว้ที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี</p> <p>แก้ไขอายุขั้นต่ำของเด็กที่ศาลนำมาพิจารณาลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่ง จาก “อายุกว่าสิบเจ็ดปี” เป็น “อายุตั้งแต่สิบแปดปี” เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขอายุขั้นสูงในมาตรา ๗๕ จาก “ไม่เกินสิบแปดปี” เป็น “ต่ำกว่าสิบแปดปี”</p>

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไข
<p>มาตรา ๙๔ ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้</p>	<p>มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๙๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๙๔ ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้”</p> <p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>.....</p> <p>นายกรัฐมนตรี</p>	<p>แก้ไขอายุผู้กระทำความผิดที่ไม่ถือเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษ จาก “ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี” เป็น “ต่ำกว่าสิบแปดปี” เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์อายุเด็กที่กำหนดในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ของสหประชาชาติที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งกำหนดเกณฑ์อายุเด็กไว้ที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี</p>

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

คำชี้แจงความจำเป็นในการตรากฎหมาย*

ร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.

ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ กระทรวงยุติธรรม

เหตุผลและความจำเป็นในการตรากฎหมาย

๑. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

๑.๑ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

เพื่อกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของเด็กในการรับผิดทางอาญา และเกณฑ์อายุขั้นสูงในการพิจารณาใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน การลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสาม หรือกึ่งหนึ่ง รวมทั้งการกำหนดเกณฑ์อายุขั้นสูงของเด็กในการพิจารณาลดมาตราส่วนโทษหรือการเพิ่มโทษ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

๑.๒ ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ

เพื่อเป็นการปกป้องและคุ้มครองเด็กให้ได้รับประโยชน์สูงสุดในทุกด้าน และให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมทั้งให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔

๑.๓ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่อง ดังต่อไปนี้

เด็กที่มีอายุ ๑-๑๒ ปี ยังอ่อนด้อยในด้านพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคม สติปัญญาและประสบการณ์ ทำให้การควบคุมอารมณ์ยังไม่ดี ขาดความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดี ไม่สามารถคาดการณ์ผลร้ายของการกระทำของตนได้ อีกทั้งการที่เด็กอายุไม่เกิน ๑๒ ปีจะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เนื่องจากถูกดำเนินคดีอาญาจะก่อให้เกิดผลเสียต่อเด็กทั้งต่อร่างกาย สภาพจิตใจ และอาจส่งผลให้เด็กได้รับการซึมซับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเด็กโตกว่าที่อยู่ในสถานพินิจฯ ดังนั้น จึงสมควรกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของเด็กที่สามารถรับผิดทางอาญาให้สูงขึ้นเป็น ๑๒ ปี และเพื่อให้เป็นการสอดคล้องกับการแก้ไขเกณฑ์อายุขั้นต่ำในการรับผิดทางอาญาของเด็กประกอบกับมาตรฐานเรื่องอายุของกฎหมายของไทยหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๕ กำหนดให้ผู้มีสัญชาติไทยต้องทำบัตรประจำตัวประชาชนเมื่อมีอายุครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์, พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๔ ห้ามมิให้นายจ้างจ้างแรงงานเด็กต่ำกว่าอายุ ๑๕ ปี ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่า เมื่อเด็กอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปจะเป็นช่วงวัยที่กฎหมายส่วนใหญ่ยอมรับว่าเด็กนั้นเริ่มก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีความสามารถรับผิดชอบได้ ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๗ กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งอายุย่างเข้าปีที่ ๖ เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่ ๑๖ แสดงว่าเด็กที่มีอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ยังอยู่ในวัยเรียนสมควรได้รับโอกาสเพื่อบำบัดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมากกว่าจะมารับโทษทางอาญา ดังนั้น จึงสมควรเพิ่มเกณฑ์อายุขั้นสูงในการ

พิจารณาเพื่อใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน รวมทั้งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๕ กำหนดว่า บุคคลอายุกว่า ๑๔ ปีแต่ยังไม่เกิน ๑๗ ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดถ้าศาลเห็นว่า ไม่สมควร ลงโทษให้ศาลสั่งให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ถ้าศาลเห็นสมควรลงโทษก็ให้ลดมาตราส่วนโทษลง กึ่งหนึ่งสำหรับความผิดนั้น และมาตรา ๗๖ ศาลจะสั่งให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนไม่ได้ แต่ถ้าศาล เห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและ ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่บัญญัติไว้ว่า เยาวชน คือ บุคคลที่มีอายุเกิน ๑๔ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน ๑๗ ปีบริบูรณ์ เพื่อให้สอดคล้อง จึงสมควรกำหนดเกณฑ์อายุชั้นสูงของเด็กในการ พิจารณา ลดมาตราส่วนโทษ จากอายุไม่เกิน ๑๗ ปี เป็นอายุไม่เกิน ๑๘ ปี

๑.๔ มาตรการที่จะบรรลุดูวัตถุประสงค์ของภารกิจคืออะไร

- (๑) แก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุขั้นต่ำของเด็กในการรับผิดทางอาญาจากอายุ ๗ ปี เป็นอายุ ๑๒ ปี
- (๒) แก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุชั้นสูงในการพิจารณาเพื่อใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน และเพื่อลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสาม หรือกึ่งหนึ่งจากอายุ ๑๔ ปี เป็นอายุ ๑๕ ปี
- (๓) แก้ไขเกณฑ์อายุชั้นสูงของเด็กในการพิจารณาลดมาตราส่วนโทษหรือการเพิ่มโทษจาก อายุ ๑๗ ปี เป็นอายุ ๑๘ ปี

๑.๕ ทางเลือกอื่นที่จะสามารถบรรลุดูวัตถุประสงค์เดียวกัน

ไม่มี

๑.๖ เหตุผลที่จะให้เชื่อว่ามาตรการนี้จะสามารถแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องนั้นได้ คือ การกำหนดเกณฑ์อายุให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และประสบการณ์

๒. ใครควรเป็นผู้ทำภารกิจ

๒.๑ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพต้นทุนและความคล่องตัวแล้ว เหตุใดจึงไม่ควรให้เอกชนทำภารกิจนี้

๒.๒ ถ้าเอกชนไม่ควรทำ เหตุใดจึงไม่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำภารกิจนี้

๓. ความจำเป็นในการออกกฎหมาย

๓.๑ ในการทำภารกิจ เหตุใดจึงจำเป็นต้องตรากฎหมาย

(๑) เนื่องจากเด็กที่มีอายุระหว่าง ๗- ๑๒ ปี ยังมีพัฒนาการที่ไม่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และประสบการณ์ ทำให้การควบคุมอารมณ์ของเด็กที่มีอายุกว่า ๗ ปีแต่ไม่เกิน ๑๒ ปี ยังขาดความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดี และไม่สามารถคาดการณ์ผลที่จะเกิดจากการกระทำของตนได้ จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุขั้นต่ำของเด็กในการรับผิดทางอาญาจากอายุ ๗ ปี เป็นอายุ ๑๒ ปี

LIART

(๒) เนื่องจากเด็กอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จะเป็นช่วงวัยที่กฎหมายส่วนใหญ่ยอมรับว่า เด็กนั้นเริ่มก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีความสามารถรับผิดชอบได้ อีกทั้ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๗ กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งอายุย่างเข้าปีที่ ๗ เข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่ ๑๖ แสดงว่าเด็กที่มีอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ยังอยู่ในวัยเรียนสมควรได้รับโอกาส เพื่อบำบัดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมากกว่าจะมารับโทษทางอาญา จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุขั้นสูงในการพิจารณาเพื่อใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนและเพื่อลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งจากอายุ ๑๔ ปี เป็นอายุ ๑๕ ปี

(๓) เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ของสหประชาชาติที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงสมควรแก้ไขเกณฑ์อายุขั้นสูงของเด็กในการพิจารณาลดมาตราส่วน โทษหรือการเพิ่มโทษจากอายุ ๑๗ ปี เป็นอายุ ๑๘ ปี

๓.๒ ถ้าจำเป็นต้องตรากฎหมาย เหตุใดจึงไม่สมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ออกกฎหมายระดับท้องถิ่น

เป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการด้วยการตราพระราชบัญญัติเท่านั้น

๓.๓ (ก) การใช้บังคับกฎหมาย

- พร้อมกันทุกห้องที่ เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา
- ทขอยใช้เป็นห้องที่ ๆ ไป เนื่องจาก
- ใช้บังคับเพียงบางห้องที่ เนื่องจาก

(ข) ระยะเวลาสิ้นสุดการใช้บังคับกฎหมาย

๓.๔ ลักษณะการใช้บังคับ

- ระบบควบคุม ระบบกำกับ ระบบส่งเสริม

๓.๕ ประเภทของโทษที่กำหนด

- โทษทางอาญา มาตรการบังคับทางปกครอง

๔. ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

๔.๑ กฎหมายอื่นในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกัน

๔.๒ เหตุผลที่ไม่สมควรยกเลิก แก้ไข หรือปรับปรุงกฎหมายอื่นที่มีอยู่เดิม

๕. ภาระต่อบุคคลและความคุ้มค่า

LIART

๕.๑ ผู้ซึ่งถูกระทบโดยกฎหมาย

เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญา

๕.๒ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่ถูกกฎหมายบังคับใช้

ไม่มี

๕.๓ สิทธิและเสรีภาพที่ถูกจำกัด

ไม่มี

๕.๔ ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

ปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ได้รับประโยชน์สูงสุดในทุกด้าน

๕.๕ ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมาย

ไม่มี

๕.๖ ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับประชาชนและ การที่ประชาชนจะต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเทียบกับประโยชน์ที่จะได้รับ

การแก้ไขกฎหมายดังกล่าว จะช่วยในการประหยัดงบประมาณของประเทศ ซึ่งต้องใช้จ่าย เพื่อดำเนินคดีอาญากับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด เนื่องจากได้กำหนดเกณฑ์อายุของเด็กในการรับผิด ทางอาญา และเกณฑ์อายุขั้นสูงในการพิจารณาใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน การลดมาตราส่วนโทษ ลงหนึ่งในสาม หรือกึ่งหนึ่ง รวมทั้งการกำหนดเกณฑ์อายุขั้นสูงของเด็กในการพิจารณาลดมาตราส่วนโทษ หรือการเพิ่มโทษแห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดให้มีเกณฑ์อายุสูงขึ้นจากเดิม

๖. ความพร้อมของรัฐ

๖.๑ ความพร้อมของรัฐ

(ก) กำลังคนที่จะต้องใช้

(ข) คุณวุฒิและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นต้องมี

(ค) งบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้

๖.๒ วิธีการที่จะให้ผู้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย

กระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ประสานงานกันโดยใกล้ชิด เพื่อสร้างความ เข้าใจ และความพร้อมในการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๗. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการกับหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติภารกิจซ้ำซ้อนหรือใกล้เคียงกัน

๘. วิธีการทำงานและการตรวจสอบ

๘.๑ ระบบการทำงานที่สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

LIRT

๘.๒ ระบบการตรวจสอบ

๘.๓ ระบบการคานอำนาจ

๘. กรอบหรือมาตรการป้องกันมิให้มีการตราอนุบัญญัติที่เป็นการขยายอำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเพิ่มภาระแก่บุคคลจนเกินสมควร

๑๐. การรับฟังความคิดเห็น

๑๐.๑ การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็น

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (สท.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้นำส่งร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. ให้กระทรวงยุติธรรมพิจารณารับเป็นเจ้าของเรื่องเพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ในฐานะที่กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รักษาการกฎหมาย โดยสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (สท.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับเด็กตามมาตรฐานของรัฐธรรมนูญและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการร่วมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว

๑๐.๒ ข้อคัดค้านหรือความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

สิทธิเด็กกับกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน

วิชา มหาคุณ

ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งเป็นผลงานของสหประชาชาติที่ได้มีการลงนามและบังคับใช้ในปี ๒๕๓๓ ได้วางหลักประกันการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชนไว้ในข้อ ๓๗ ว่า

ก. จะไม่มีเด็กคนใดได้รับการทรมาร หรือถูกปฏิบัติ หรือถูกลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือต่ำช้า จะไม่มีการลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ที่ไม่มีโอกาสจะได้รับการปล่อยตัวสำหรับความผิดที่กระทำโดยบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

ข. จะไม่มีเด็กคนใดถูกลิดรอนเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยพลการ การจับกุม กักขัง หรือจำคุกเด็กจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย และจะใช้เป็นมาตรการสุดท้ายเท่านั้น โดยให้มีระยะเวลาที่สั้นที่สุดอย่างเหมาะสม

ค. เด็กทุกคนที่ถูกลิดรอนเสรีภาพจะได้รับการปฏิบัติด้วยมนุษยธรรม และด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดของมนุษย์ ในลักษณะที่คำนึงถึงความต้องการของบุคคลในวัยนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กทุกคนที่ถูกลิดรอนเสรีภาพจะต้องถูกแยกต่างหากจากผู้ใหญ่ เว้นแต่จะพิจารณาเห็นว่าจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อเด็กที่จะไม่แยกเช่นนั้น และเด็กจะมีสิทธิที่จะคงการติดต่อกับครอบครัวทางหนังสือโต้ตอบและการเยี่ยม เว้นแต่ในสภาพการณ์พิเศษ

ง. เด็กทุกคนที่ถูกลิดรอนเสรีภาพมีสิทธิที่จะขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือทางอื่นที่เหมาะสมโดยพลัน ตลอดจนสิทธิที่จะค้านความชอบด้วยกฎหมายของการลิดรอนเสรีภาพของเขาต่อศาลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจอื่นที่เป็นอิสระและเป็นกลาง และที่จะได้รับคำวินิจฉัยโดยพลันต่อการดำเนินการ เช่นว่า

นอกจากนี้ใน ข้อ ๔๐ ยังได้วางหลักการเกี่ยวกับเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดไว้พอสรุปได้ว่า

๑. เด็กที่ถูกกล่าวหา หรือถูกว่าฝ่าฝืนกฎหมายอาญา จะต้องได้รับการปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับการส่งเสริมความสำนึกในศักดิ์ศรีและคุณค่าของเด็ก ต้องคำนึงถึงอายุของเด็กโดยส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคมและการมีบทบาทเชิงสร้างสรรค์ของเด็กในสังคม

๒. จะไม่มีเด็กคนใดถูกกล่าวหาในการกระทำซึ่งไม่ต้องห้ามตามกฎหมาย แต่ถ้าถูกกล่าวหาว่าฝ่าฝืนกฎหมายอาญา จะต้องได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะได้พิสูจน์ว่ามีความผิด จะต้องได้รับแจ้งข้อหาทันทีและโดยตรง โดยผ่านบิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย และได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายและทางอื่นที่เหมาะสมเพื่อเตรียมสู้คดี จะต้องได้รับการตัดสินโดยไม่ชักช้าโดยหน่วยงานหรือองค์กรทางตุลาการที่มีอำนาจอิสระและเป็นกลางในการพิจารณาความอย่างยุติธรรมตามกฎหมาย จะไม่ถูกบังคับ

เบิกความหรือสารภาพผิด สามารถชักถาม ชักค้ำ และอ้างพยานได้ ถ้าพิจารณาว่าฝ่าฝืนกฎหมายอาญาก็ให้การวินิจฉัยนั้นได้รับการทบทวนโดยองค์กรทางตุลาการที่เป็นอิสระในระดับสูงขึ้นไป ในกรณีที่เด็กไม่เข้าใจภาษาที่ใช้ ต้องจัดให้มีล่ามโดยไม่คิดมูลค่า

๓. ส่งเสริมให้ตรากฎหมายกำหนดกระบวนการวิธีพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานซึ่งใช้เป็นการเฉพาะกับเด็กที่ถูกกล่าวหา กำหนดอายุขั้นต่ำ ซึ่งเด็กที่มีอายุต่ำกว่านั้นจะถูกถือว่าไม่สามารถฝ่าฝืนกฎหมายอาญาได้ ในกรณีที่เหมาะสม ให้กำหนดมาตรการที่ใช้กับเด็กโดยไม่ต้องอาศัยกระบวนการทางตุลาการในเงื่อนไขว่าสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองทางกฎหมายยังคงอยู่

บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นได้วางหลักเกณฑ์ในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับเด็กไว้อย่างดียิ่ง รวมทั้งได้มีมติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ ๔๐/๒๕๓๓ ให้ประเทศต่าง ๆ ปฏิบัติตามกฎหมายแห่งกรุงปักกิ่ง (The Beijing Rules) อันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน เช่น สนับสนุนให้ใช้หนทางเลือกอื่นมากที่สุดแทนการควบคุมไว้สถานฝึกและอบรมแบบปิดและให้มีการคุมประพฤติให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สมควรที่ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในบรรดาประเทศสมาชิกของสหประชาชาติที่ได้ให้การรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กจะได้ตรวจสอบบรรดากฎหมายและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของอนุสัญญาดังกล่าวจนข้อปฏิบัติตามมติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ หากยังบกพร่องอยู่ก็ควรดำเนินการให้ครบถ้วนบริบูรณ์ตามข้อกำหนดนั้น

เมื่อได้พิเคราะห์ประมวลกฎหมายอาญาแล้ว จะเห็นได้ว่ามีบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกดำเนินคดีไว้หลายประการ กล่าวคือ

๑. เด็กอายุยังไม่เกินเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ (มาตรา ๗๓)

๒. เด็กอายุกว่าเจ็ดปี แต่ไม่เกินสิบสี่ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลมีอำนาจดำเนินการวางข้อกำหนดและเงื่อนไขต่าง ๆ ประกอบด้วยตามที่เห็นสมควร (มาตรา ๗๔)

๓. เด็กอายุกว่าสิบสี่ปี แต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นที่ปวงในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรลงโทษหรือไม่ ถ้าไม่สมควรก็จัดการตามมาตรา ๗๔ ถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง (มาตรา ๗๕)

๔. ผู้ที่อายุกว่าสิบเจ็ดปี แต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้ (มาตรา ๗๖)

แต่ถ้าหวนกลับไปดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว จะเห็นได้ว่า ไม่มีส่วนใดบัญญัติถึงกระบวนการยุติธรรม หรือการปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกกล่าวหาหรือถูกดำเนินคดีไม่ว่าในชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ หรือชั้นศาลก็ตาม คงบัญญัติถึงวิธีพิจารณาความอาญาสำหรับผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหาเป็นการทั่วไป ไม่ว่าจะเป็เด็กหรือผู้ใหญ่ก็ตาม โดยเฉพาะกระบวนการการควบคุมผู้ถูกจับ ซึ่งกำหนดไว้ใน มาตรา ๘๗ ที่ไม่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญา เช่น ในกรณีที่เด็กอายุยังไม่เกินสิบสี่ปี กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ เจ้าพนักงานตำรวจสามารถควบคุมตัวเด็กได้ ๔๘ ชั่วโมง และยึดเวลาได้ถึง ๗ วัน โดยอ้างว่าจำเป็นเพื่อการสอบสวน และขออนุญาตศาลฝากขังได้อีกหลายครั้ง ครั้งละไม่เกิน ๑๒ วัน และรวมกันไม่เกิน ๔๘ วัน ทั้ง ๆ ที่เมื่อพิจารณาคดีแล้ว เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ เพียงแต่ศาลมีอำนาจออกข้อกำหนดเพิ่มเติมได้เท่านั้น หรือแม้แต่ในกรณีเด็กอายุไม่เกิน ๗ ปี ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ประมวลกฎหมายอาญาระบุว่า เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ก็หาได้มีบทบัญญัติใดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดวิธีการเพื่อเป็นหลักประกันที่จะให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้พึงปฏิบัติให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญาดังว่านั้นไม่ อันถือได้ว่าขัดต่ออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ได้กำหนดให้เด็กมีสิทธิของตน โดยเฉพาะ นอกเหนือจากสิทธิโดยทั่วไปเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการป้องกัน สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะมีส่วนร่วม และสิทธิที่จะได้รับการฟื้นฟู

อาจมีผู้โต้แย้งว่า กระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับเด็กซึ่งให้ความเป็นธรรมและเป็นการเหมาะสมแก่เด็กสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กนั้น ปรากฏอยู่แล้วในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่ก็เป็นที่ทราบกันดีอยู่ว่าเด็กที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายดังกล่าวจะต้องเป็นเด็กซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว หรือศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ซึ่งปัจจุบันมีอยู่เพียง ๑๖ แห่ง ได้แก่

๑. ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง กรุงเทพมหานคร
๒. ศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสงขลา
๓. ศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดนครราชสีมา
๔. ศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดเชียงใหม่
๕. ศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดอุบลราชธานี
๖. ศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดระยอง
๗. ศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๘. ศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดนครสวรรค์
๙. ศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดขอนแก่น
๑๐. ศาลจังหวัดสมุทรปราการ แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
๑๑. ศาลจังหวัดนนทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
๑๒. ศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
๑๓. ศาลจังหวัดพิษณุโลก แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
๑๔. ศาลจังหวัดอำนาจเจริญ แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวระบุไว้ว่าให้จัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลจังหวัดทุกศาล โดยประกาศในพระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๘) แต่รัฐมิได้ปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้จึงเป็นเหตุให้เด็กที่อยู่นอกเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวหรือศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว มิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เพราะศาลเยาวชนและครอบครัวมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากศาลธรรมดา ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ ดังนี้

๑. มีการแยกพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนต่างหากจากห้องพิจารณาคดีผู้ใหญ่ และเป็นกรณีพิจารณาลับ

๒. การพิจารณาไม่เคร่งครัดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมีคณะผู้พิพากษาสมทบซึ่งมาจากผู้มีความรู้ในด้านเด็กและเยาวชนร่วมเป็นองค์คณะในการพิจารณาพิพากษาคดีกับผู้พิพากษาอาชีพด้วย

๓. มีบริการคุมประพฤติ เพื่อสืบเสาะข้อเท็จจริงและสอดส่องความประพฤติ

๔. มี บริหารสถานแรกรับ เพื่อแยกการควบคุมตัวในระยะแรก ไม่ปะปนกับผู้ใหญ่ระหว่างสอบสวนหรือพิจารณา

๕. มีบริการของแพทย์และจิตแพทย์ เพื่อตรวจพิเคราะห์ทางกายและทางจิตแก่เด็กและเยาวชน

๖. มีรายงานประกอบการพิจารณาของศาล ทั้งด้านกฎหมายและประวัติทางครอบครัวรวมทั้งสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

๗. มีบริการสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนตลอดจนครอบครัว

๘. คำพิพากษาหรือคำสั่งให้ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนศาลมีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

นอกจากนี้ ยังมีขั้นตอนการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนนับตั้งแต่ถูกจับจนปล่อยตัวที่บัญญัติไว้เป็นพิเศษแตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แก่

ก. การแจ้งการจับกุมหรือควบคุม

ห้ามจับกุมเด็ก (อายุเกิน ๗ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน ๑๔ ปีบริบูรณ์) ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เด็กนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีผู้เสียหายชี้ตัวและยืนยันให้จับ หรือมีผู้ขอให้จับโดยแจ้งว่าได้มีการร้องทุกข์ไว้แล้ว หรือมีหมายจับ

การจับกุมเยาวชน (อายุเกิน ๑๔ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน ๑๘ ปีบริบูรณ์) ให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้ามีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิด และคดีนั้นต้องได้รับการพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวหรือศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ต้องแจ้งการจับกุมหรือควบคุมไปยังผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กหรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ ตลอดจนบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่โดยไม่ชักช้า ในกรณีนี้พนักงานสอบสวนต้องถามปากคำเด็กหรือเยาวชนให้เสร็จภายในเวลา ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เมื่อถามปากคำแล้ว ให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน อำนาจในการควบคุมและปล่อยตัวชั่วคราวเป็นของผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ถ้าเห็นว่าไม่สมควรปล่อยชั่วคราวให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเป็นผู้พิจารณาส่งต่อไป ส่วนพนักงานสอบสวนก็ดำเนินการสอบสวนต่อไป แม้มีข้อสงสัยเกี่ยวกับอายุของเด็กหรือเยาวชนก็ตาม

ข. การควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนก่อนส่งตัวไปสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๑. ห้ามควบคุมเด็กหรือเยาวชนที่ถูกกล่าวหาไว้ปะปนกับผู้ใหญ่

๒. ห้ามควบคุมไว้ในห้องขังที่จัดไว้สำหรับผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่

ค. การใช้เครื่องพันธนาการ

๑. กรณีเด็ก ห้ามใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็ก เว้นแต่ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้เกินสิบปี

๒. กรณีเยาวชน กฎหมายไม่ได้ห้ามไว้เช่นเดียวกับเด็ก แต่ก็ควรพิจารณาว่ามีเหตุอันสมควรหรือไม่

ง. การฟ้อง

ต้องยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้ทันภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม ยกเว้นกรณีที่มีการผิดฟ้อง

จ. การผิดฟ้อง

ถ้าจำเป็นต้องผิดฟ้อง เพราะไม่สามารถฟ้องได้ทันภายในเวลาที่กำหนด จะต้องดำเนินการต่อไปนี้

๑. กรณีความผิดอาญา อัตราโทษอย่างสูงจำคุกเกิน ๖ เดือน แต่ไม่เกิน ๕ ปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ผิดฟ้องได้ไม่เกินครั้งละ ๑๕ วัน แต่ไม่เกิน ๒ ครั้ง

๒. กรณีความผิดอาญา อัตราโทษอย่างสูงจำคุกเกิน ๕ ปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ศาลจะอนุญาตต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีเหตุจำเป็นและนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจศาล ซึ่งศาลอนุญาตได้อีกครั้งละไม่เกิน ๑๕ วัน แต่ไม่เกิน ๒ ครั้ง

LIART

๓. กรณีพนักงานสอบสวนอยู่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวหรือศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว จะต้องรีบดำเนินการสอบสวนและส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อฟ้องคดีให้คดีทันภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุม เว้นแต่ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูง จำคุกเกิน ๖ เดือน แต่ไม่เกิน ๕ ปี จะมีโทษปรับหรือไม่ก็ตาม ให้ขยายระยะเวลาเป็น ๖๐ วัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม และความผิดอาญาที่อัตราโทษอย่างสูงจำคุกเกิน ๕ ปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ขยายระยะเวลาเป็น ๙๐ วัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุม

ห้ามพนักงานอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่กล่าวข้างต้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุด

กรณีสอบสวนไม่เสร็จเกินเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยมีได้ร้องขอ ผัดฟ้องหรือศาลไม่อนุญาตให้ผัดฟ้อง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะต้องปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไป

ฉ. การตั้งที่ปรึกษากฎหมาย

ในคดีอาญาเด็กหรือเยาวชนจะมีที่ปรึกษากฎหมายเป็นผู้แก้คดีเช่นเดียวกับทนายศาล ถ้าไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้ เว้นแต่เด็กหรือเยาวชนนั้นไม่ต้องการ และศาลเห็นว่าไม่จำเป็นแก้คดี

ช. วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน

๑. วิธีการที่ยังไม่ตัดอิสระภาพ ได้แก่
 - ก. ว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยตัวไป
 - ข. มอบตัวให้บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ด้วย โดยวางข้อกำหนดให้ระวังเด็กหรือเยาวชนมิให้ก่อเหตุร้าย
 - ค. กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมประพฤติไว้
 - ง. ให้ชดใช้ค่าเสียหาย
 - จ. ให้ทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์
 - ฉ. ให้เข้ารับการบำบัดรักษา
 - ช. ให้เข้ารับคำปรึกษาแนะนำแบบกลุ่มบำบัดหรือกิจกรรมอื่น
 - ซ. ปรับ
 - ฅ. รอการพิพากษาไว้ก่อนเพื่อให้โอกาสในการปรับปรุงตนเอง

๒. วิธีการตัดอิสระภาพ ได้แก่

ก. ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปฝึกอบรมยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งสามารถกำหนดระยะเวลาขึ้นสูงและขั้นต่ำได้ ทั้งศาลอาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ตลอดเวลา

ข. ส่งตัวไปรับโทษที่เรือนจำ

ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า กระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็ก ในกรณีที่เกิดอยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น เด็กหรือเยาวชนจะได้รับความเป็นธรรมและยืดหยุ่นยิ่งกว่าคดีที่ขึ้นศาลซึ่งพิจารณาคดีทั่วไป ด้วยเหตุนี้ จึงควรนำกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชน มาใช้ในศาลจังหวัดที่ยังมิได้มีการเปิดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวและในท้องที่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ว่าด้วยการจับกุม ควบคุม ผัดฟ้อง และสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานสอบสวน

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ยังมีได้มีการนำบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวมาใช้ เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล ผู้รับผิดชอบแห่งท้องที่นอกเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวควรปฏิบัติ ดังนี้

๑. เด็กอายุยังไม่เกิน ๗ ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษอย่างเด็ดขาด จึงไม่ต้องมีการดำเนินคดีกับเด็กเหล่านี้

๒. เด็กอายุเกิน ๗ ปี แต่ไม่เกิน ๑๔ ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลวางข้อกำหนดและเงื่อนไขต่าง ๆ ได้ พนักงานสอบสวนควรเรียกบิดามารดาหรือผู้ปกครองมารับรู้ในการสอบสวนด้วย และควรสืบสอบสวนให้เสร็จโดยเร็ว รวมทั้งให้มีการปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อสวัสดิภาพของเด็กเป็นสำคัญ หากควบคุมตัวเด็กไว้ก็ควรจัดห้องเป็นพิเศษ ไม่ปะปนกับห้องขังผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งขอเรียกร้องให้ทุกสถานี่ตำรวจมีห้องสอบสวนและห้องรับตัวเด็กไว้เป็นพิเศษต่างหากจากผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ รวมทั้งศาลธรรมดาทุกศาลก็ควรมีห้องควบคุมเด็กแยกต่างหากจากผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่เช่นกัน

๓. เยาวชนที่อายุกว่า ๑๔ ปี แต่ไม่เกินกว่า ๑๗ ปี ซึ่งยังอยู่ในข่ายที่ศาลอาจไม่ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ก็ควรได้รับการปฏิบัติในฐานะที่ยังเป็นผู้อ่อนเยาว์และยังสามารถแก้ไขได้ จึงไม่ควรใช้เครื่องพันธนาการ และควรสืบสอบสวนให้เสร็จโดยเร็ว พร้อมทั้งอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวโดยไม่ชักช้า ไม่ว่าในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลก็ตาม

๔. อย่างไรก็ตาม ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้กำหนดอายุเยาวชนถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์ ดังนั้น ข้อถึงปฏิบัติในประการที่ ๓ จึงควรรวมถึงเยาวชนอายุยังไม่เกิน ๑๘ ปีด้วย

เพื่อประโยชน์สูงสุดอันจะตกได้แก่เด็กทั่วประเทศ จึงขอเรียกร้องให้รัฐบาลเร่งดำเนินการจัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลจังหวัดทุกศาล เพื่อให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๘ ซึ่งขณะนี้ได้ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กตลอดมา

นอกจากนี้ ควรเร่งดำเนินการปรับปรุงศาลเยาวชนและครอบครัว กับศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว พร้อมด้วยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทุกแห่งให้พัฒนาการบริหารงานยุติธรรมที่เกี่ยวข้องแก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้สอดคล้องกับกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (The Beijing Rules) ซึ่งเป็นกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมที่เกี่ยวข้องแก่คดีเด็กและเยาวชน ตลอดจนข้อแนะนำของสหประชาชาติเพื่อการป้องกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน (United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Delinquency) หรือข้อแนะนำแห่งกรุงริยาด (The Riyadh Guidelines) รวมทั้งกฎแห่งสหประชาชาติเพื่อคุ้มครองการตัดอิสรภาพของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด (United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of Their Liberty) โดยเฉพาะการจัดให้มีสถานแรกรับที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งมีระบบการจำแนกเด็กและเยาวชน (Classification) ตามความเหมาะสมของสภาพจิตใจและร่างกายของเด็กและเยาวชนแต่ละคนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทุกแห่ง เพื่อให้การแก้ไขและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมิให้หวนกลับไปกระทำผิดอีกได้อย่างถูกต้องแท้จริง

ส่วนที่ ๓

ภาคผนวก :

- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- ประมวลกฎหมายอาญา
(เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็น
ที่มีการแก้ไข)

(๑)

ด่วนที่สุด
ที่ นร ๐๕๐๓/๑๔๗๒๕๙

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
เลขรับ..... 183
วันที่..... ๒๕๖๐
เวลา..... 11:30 น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(การกำหนดอายุของเด็กที่เป็นผู้กระทำความผิดทางอาญา)

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

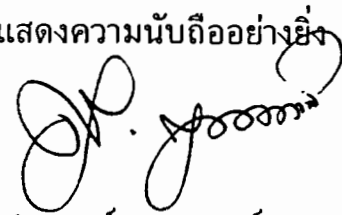
สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (การกำหนดอายุของเด็กที่เป็นผู้กระทำความผิดทางอาญา) ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวพร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผลและบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(สุรยุทธ์ จุลานนท์)

นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๕๕๕ / ๕๕๕๐ วันที่ ๒๙ / ๘ / ๕๐
เวลา ๑๑.๓๕ น. พ. ร. ม.
สำนักงานประชุม

สำนักนิติธรรม

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๔ - ๕

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (G508/D/U)

www.cabinet.thaigov.go.th

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ

รับที่ 183 / 2550

วันที่ 29 / 8 / ๕๐

เวลา 11.40 น.

สำนักงานประชุม

LIRT

(๒)

ร่างฯ ที่ สคก. ตรวจสอบพิจารณาแล้ว
เรื่องเสร็จที่ ๔๘๕/๒๕๕๐

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุของเด็กในการพิจารณาใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือการเพิ่มโทษ จากอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปี เป็นอายุต่ำกว่าสิบแปดปี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๑ วรรคสอง มาตรา ๔๖ และมาตรา ๙๔)

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุของเด็กในการไม่ต้องรับโทษ จากอายุยังไม่เกินเจ็ดปี เป็นอายุยังไม่เกินสิบสองปี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๓)

(๓) แก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุของเด็กในการพิจารณาเพื่อใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน จากอายุกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินสิบสี่ปี เป็นอายุกว่าสิบสองปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี และเกณฑ์อายุของเด็กในการพิจารณาเพื่อใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนหรือลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง จากอายุกว่าสิบสี่ปีแต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี เป็นอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๕)

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุของเด็กในการพิจารณาเพื่อลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่ง จากอายุกว่าสิบเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี เป็นอายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๖)

เหตุผล

เนื่องจากปัจจุบันการกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กในกรณีที่ได้กระทำความผิดทางอาญายังไม่เหมาะสม และยังไม่สอดคล้องกับเกณฑ์อายุของเด็กที่กำหนดในกฎหมายหลายฉบับของไทย และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ของสหประชาชาติ ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี โดยการศึกษาทางการแพทย์แสดงให้เห็นว่า เด็กที่มีอายุระหว่างเจ็ดปีถึงสิบสองปี มีพัฒนาการด้านความคิดสติปัญญาและจริยธรรมยังไม่สมบูรณ์ ขาดความรู้ลึกซึ้งชอบชั่วดี และไม่สามารถคาดการณ์ผลที่จะเกิดจากการกระทำของตนได้ ประกอบกับได้มีการศึกษาสถิติในการกระทำความผิดของเด็กช่วงวัยต่างๆ ปรากฏว่า เด็กที่มีอายุระหว่างเจ็ดปีถึงสิบสองปี มีสถิติการกระทำความผิดน้อยหรือไม่มีเลย

LIRT

(๓)

นอกจากนี้ กฎหมายของไทยหลายฉบับกำหนดเกณฑ์อายุเด็กไว้ที่อายุสิบห้าปี เช่น มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ กำหนดให้ผู้มีสัญชาติไทยต้องทำบัตรประจำตัวประชาชนเมื่อมีอายุครบสิบห้าปีบริบูรณ์ มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นลูกจ้าง และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก แสดงให้เห็นว่าเด็กอายุสิบห้าปี กฎหมายยอมรับว่าเริ่มก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีความสามารถรับผิดชอบได้ ประกอบกับเด็กช่วงอายุดังกล่าวยังอยู่ในวัยเรียน สมควรได้รับโอกาสเพื่อบำบัดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมากกว่าจะมารับโทษทางอาญา ในขณะเดียวกันอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ของสหประชาชาติ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็ได้กำหนดเกณฑ์อายุเด็กไว้ที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี สมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเพื่อกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กในกรณีที่เด็กกระทำความผิดอาญา ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎหมายของไทยและอนุสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๕)

ผู้อื่น หรือจะกระทำความผิดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บน โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าหมื่นบาทว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือจะไม่กระทำความผิด ดังกล่าวแล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกินสองปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้น จนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดตามมาตรา ๕๕ ก็ได้

การกระทำของผู้ซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีมิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติตามมาตรานี้”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๓ เด็กอายุยังไม่เกินสิบสองปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๗๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๔ เด็กอายุกว่าสิบสองปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาตักเตือนด้วยก็ได้

(๒) ถ้าศาลเห็นว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองระวางเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามปี และกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควรซึ่งบิดา มารดา หรือผู้ปกครองจะต้องชำระต่อศาลไม่เกินครั้งละหนึ่งหมื่นบาท ในเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น

ถ้าเด็กนั้นอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่าไม่สมควรจะเรียกบิดา มารดา หรือผู้ปกครองมาวางข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ศาลจะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาสอบถามว่า จะยอมรับข้อกำหนดที่บัญญัติไว้สำหรับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับข้อกำหนด เช่นว่านั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่บุคคลนั้นไปโดยวางข้อกำหนดดังกล่าว

(๓) ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ตาม (๒) ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังเด็กนั้นเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ ด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุ้มครองประพฤติดังเด็กนั้น

LIRT

(๔) ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้ หรือถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนดดังกล่าวใน (๒) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ ในเมื่อบุคคลหรือองค์การนั้นยินยอม ในกรณีเช่นว่านี้ ให้บุคคลหรือองค์การนั้นมีอำนาจเช่นผู้ปกครองเฉพาะเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอน รวมตลอดถึงการกำหนดที่อยู่และการจัดให้เด็กมีงานทำตามสมควร หรือให้ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยกรณีนี้ก็ได้ หรือ

(๕) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็กนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปี”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๕ และมาตรา ๗๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๕ ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้จัดการตามมาตรา ๗๕ หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๗๖ ผู้ใดอายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๘๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๘๔ ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลังไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

**ประมวลกฎหมายอาญา
(เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้อง
กับประเด็นที่มีการแก้ไข)**

สารบัญ
ประมวลกฎหมายอาญา

ภาค ๑ บทบัญญัติทั่วไป	มาตรา
ลักษณะ ๑ บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป	
หมวด ๑ บทนิยาม	๑
หมวด ๒ การใช้กฎหมายอาญา	๒-๑๗
หมวด ๓ โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย	
ส่วนที่ ๑ โทษ	๑๘-๓๘
ส่วนที่ ๒ วิธีการเพื่อความปลอดภัย	๓๙-๕๐
ส่วนที่ ๓ วิธีเพิ่มโทษ ลดโทษ และการรอกการลงโทษ	๕๑-๕๘
หมวด ๔ ความรับผิดในทางอาญา	๕๙-๗๙
หมวด ๕ การพยายามกระทำความผิด	๘๐-๘๒
หมวด ๖ ตัวการและผู้สนับสนุน	๘๓-๘๙
หมวด ๗ การกระทำความผิดหลายบทหรือหลายกระทง	๙๐-๙๑
หมวด ๘ การกระทำความผิดอีก	๙๒-๙๔
หมวด ๙ อายุความ	๙๕-๑๐๑
ลักษณะ ๒ บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดลหุโทษ	๑๐๒-๑๐๖
ภาค ๒ ความผิด	
ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร	
หมวด ๑ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์	๑๐๗-๑๑๒
หมวด ๒ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายใน ราชอาณาจักร	๑๑๓-๑๑๘
หมวด ๓ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอก ราชอาณาจักร	๑๑๙-๑๒๙
หมวด ๔ ความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ	๑๓๐-๑๓๕
ลักษณะ ๑/๑ ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ^๑	๑๓๕/๑-๑๓๕/๔
ลักษณะ ๒ ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง	
หมวด ๑ ความผิดต่อเจ้าพนักงาน	๑๓๖-๑๔๖
หมวด ๒ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ	๑๔๗-๑๖๖

^๑ ลักษณะ ๑/๑ ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย เพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖

ลักษณะ ๓	ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม	
	หมวด ๑ ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม	๑๖๗-๑๙๙
	หมวด ๒ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม	๒๐๐-๒๐๕
ลักษณะ ๔	ความผิดเกี่ยวกับศาสนา	๒๐๖-๒๐๘
ลักษณะ ๕	ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน	๒๐๙-๒๑๖
ลักษณะ ๖	ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน	๒๑๗-๒๓๙
ลักษณะ ๗	ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง	
	หมวด ๑ ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา	๒๔๐-๒๔๙
	หมวด ๒ ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์และตั๋ว	๒๕๐-๒๖๓
	หมวด ๓ ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร	๒๖๔-๒๖๙
ลักษณะ ๘	ความผิดเกี่ยวกับการค้า	๒๗๐-๒๗๕
ลักษณะ ๙	ความผิดเกี่ยวกับเพศ	๒๗๖-๒๘๗
ลักษณะ ๑๐	ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	
	หมวด ๑ ความผิดต่อชีวิต	๒๘๘-๒๙๔
	หมวด ๒ ความผิดต่อร่างกาย	๒๙๕-๓๐๐
	หมวด ๓ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก	๓๐๑-๓๐๕
	หมวด ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา	๓๐๖-๓๐๘
ลักษณะ ๑๑	ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง	
	หมวด ๑ ความผิดต่อเสรีภาพ	๓๐๙-๓๒๑
	หมวด ๒ ความผิดฐานเปิดเผยความลับ	๓๒๒-๓๒๕
	หมวด ๓ ความผิดฐานหมิ่นประมาท	๓๒๖-๓๓๓
ลักษณะ ๑๒	ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	
	หมวด ๑ ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์	๓๓๔-๓๓๖
	หมวด ๒ ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์	๓๓๗-๓๔๐
	หมวด ๓ ความผิดฐานฉ้อโกง	๓๔๑-๓๔๘
	หมวด ๔ ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้	๓๔๙-๓๕๑
	หมวด ๕ ความผิดฐานยักยอก	๓๕๒-๓๕๖
	หมวด ๖ ความผิดฐานรับของโจร	๓๕๗
	หมวด ๗ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน	๓๕๘-๓๖๑
	หมวด ๘ ความผิดฐานบุกรุก	๓๖๒-๓๖๖
		๓๖๗-๓๙๘

ภาค ๓ ลหุโทษ

LIART

ประมวลกฎหมายอาญา

ภาค ๑
บทบัญญัติทั่วไป

ลักษณะ ๑
บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป

หมวด ๑
บทนิยาม

มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้

(๑) “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

(๒) “ทางสาธารณะ” หมายความว่า ทางบกหรือทางน้ำสำหรับประชาชนใช้ในการจราจร และให้หมายความรวมถึงทางรถไฟและทางรถรางที่มีรถเดิน สำหรับประชาชนโดยสารด้วย

(๓) “สาธารณสถาน” หมายความว่า สถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

(๔) “เคหสถาน” หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพ ซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม

(๕) “อาวุธ” หมายความว่า รวมถึงสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ

(๖) “ใช้กำลังประทุษร้าย” หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช้ยาทำให้มึนเมา สกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน

(๗) “เอกสาร” หมายความว่า กระดาษหรือวัตถุอื่นใดซึ่งได้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข ผัง หรือแผนแบบอย่างอื่น จะเป็นโดยวิธีพิมพ์ ถ่ายภาพ หรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น

(๘) “เอกสารราชการ” หมายความว่า เอกสารซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำขึ้นหรือรับรองในหน้าที่ และให้หมายความรวมถึงสำเนาเอกสารนั้น ๆ ที่เจ้าพนักงานได้รับรองในหน้าที่ด้วย

(๙) “เอกสารสิทธิ” หมายความว่า เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิ

(๑๐) “ลายมือชื่อ” หมายความว่า รวมถึงลายพิมพ์นิ้วมือและเครื่องหมายซึ่งบุคคลลงไว้แทนลายมือชื่อของตน

(๑๑) “กลางคืน” หมายความว่า เวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น

(๑๒) “คุมขัง” หมายความว่า คุมตัว ควบคุม ชัง กักขังหรือจำคุก

(๑๓) “ค่าไถ่” หมายความว่า ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่เรียกเอา หรือให้เพื่อแลกเปลี่ยนเสรีภาพของผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือผู้ถูกกักขัง

(๑๔)^๓ “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า

(ก) เอกสารหรือวัตถุอื่นใดไม่ว่าจะมีรูปลักษณะใดที่ผู้ออกได้ออกให้แก่ผู้มีสิทธิใช้ ซึ่งจะระบุชื่อหรือไม่ก็ตาม โดยบันทึกข้อมูลหรือรหัสไว้ด้วยการประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน ซึ่งรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสงหรือวิธีการทางแม่เหล็กให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข รหัส หมายเลขบัตร หรือสัญลักษณ์อื่นใดทั้งที่สามารถมองเห็นและมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า

(ข) ข้อมูล รหัส หมายเลขบัญชี หมายเลขชุดทางอิเล็กทรอนิกส์หรือเครื่องมือทางตัวเลขใด ๆ ที่ผู้ออกได้ออกให้แก่ผู้มีสิทธิใช้ โดยมีได้มีการออกเอกสารหรือวัตถุอื่นใดให้ แต่มีวิธีการใช้ในทำนองเดียวกับ (ก) หรือ

(ค) สิ่งอื่นใดที่ใช้ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของ

หมวด ๒

การใช้กฎหมายอาญา

มาตรา ๒ บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำเช่นนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง

มาตรา ๓ ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ใน

^๓ มาตรา ๑ (๑๔) เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๔๗

ภายหลังการกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว แต่ในกรณีที่คดีถึงที่สุดแล้วดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษ หรือกำลังรับโทษอยู่ และโทษที่กำหนดตามคำพิพากษานักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาลหรือเมื่อผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลกำหนดโทษเสียใหม่ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง ในกรณีที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่นี้ ถ้าปรากฏว่า ผู้กระทำความผิดได้รับโทษมาบ้างแล้ว เมื่อได้คำนึงถึงโทษตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง หากเห็นเป็นการสมควร ศาลจะกำหนดโทษน้อยกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังกำหนดไว้ถ้าหากมีก็ได้ หรือถ้าเห็นว่าโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับมาแล้วเป็นการเพียงพอ ศาลจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้

(๒) ถ้าศาลพิพากษาให้ประหารชีวิตผู้กระทำความผิด และตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไม่ถึงประหารชีวิต ในังคการประหารชีวิตผู้กระทำความผิด และให้ถือว่าโทษประหารชีวิตตามคำพิพากษาได้เปลี่ยนเป็นโทษสูงสุดที่จะพึงลงได้ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง

มาตรา ๔ ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักร ต้องรับโทษตามกฎหมาย การกระทำความผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ให้ถือว่ากระทำความผิดในราชอาณาจักร

มาตรา ๕ ความผิดใดที่การกระทำแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักรโดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำ ผลที่เกิดขึ้นควรเกิดในราชอาณาจักรหรือย่อมจะเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักรก็ดี ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

ในกรณีการเตรียมการ หรือพยายามกระทำการใดซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แม้การกระทำนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ถ้าหากการกระทำนั้นจะได้กระทำตลอดไปจนถึงขั้นความผิดสำเร็จ ผลจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักร ให้ถือว่า การเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

มาตรา ๖ ความผิดใดที่ได้กระทำในราชอาณาจักรหรือที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร แม้การกระทำของผู้เป็นตัวการด้วยกัน ของผู้สนับสนุน หรือของผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ก็ให้ถือว่าตัวการ ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำได้กระทำในราชอาณาจักร

มาตรา ๗ ผู้ใดกระทำความผิดดังระบุไว้ต่อไปนี้นอกราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร คือ

(๑) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา

๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๒๙

(๑/๑)^๔ ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๕/๑
มาตรา ๑๓๕/๒ มาตรา ๑๓๕/๓ และมาตรา ๑๓๕/๔

(๒) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๐
ถึงมาตรา ๒๕๙ มาตรา ๒๕๕ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๖๖ (๓) และ (๔)

(๒ ทวิ)^๕ ความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๒ และมาตรา ๒๘๓

(๓) ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๙ และความผิดฐาน
ปล้นทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔๐ ซึ่งได้กระทำในทะเลหลวง

มาตรา ๘ ผู้ใดกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และ

(ก) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้
เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือ

(ข) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็น
ผู้เสียหาย และผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ

ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดดั่งระบุไว้ต่อไปนี้ จะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร
คือ

(๑) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ใน
มาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๒๑ ถึงมาตรา ๒๒๓ ทั้งนี้เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับมาตรา ๒๒๐
วรรคแรก และมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๖ มาตรา ๒๒๘ ถึงมาตรา ๒๓๒ มาตรา ๒๓๗ และ
มาตรา ๒๓๓ ถึงมาตรา ๒๓๖ ทั้งนี้เฉพาะเมื่อเป็นกรณีต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๓๘

(๒) ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๕
มาตรา ๒๖๖(๑) และ (๒) มาตรา ๒๖๘ ทั้งนี้เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับมาตรา ๒๖๗ และมาตรา
๒๖๙

(๒/๑)^๖ ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๙/๑
ถึงมาตรา ๒๖๙/๗

(๓) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ มาตรา ๒๘๐ และ
มาตรา ๒๘๕ ทั้งนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับมาตรา ๒๗๖

(๔) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๐

^๔ มาตรา ๗ (๑/๑) เพิ่มโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.
๒๕๕๖

^๕ มาตรา ๗ (๒ ทวิ) เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่
๑๔) พ.ศ. ๒๕๕๐

^๖ มาตรา ๘ (๒/๑) เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่
๑๗) พ.ศ. ๒๕๕๗

- (๕) ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๒๙๘
- (๖) ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๖ ถึงมาตรา ๓๐๘
- (๗) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๙ มาตรา ๓๑๐ มาตรา ๓๑๒ ถึงมาตรา ๓๑๕ และมาตรา ๓๑๗ ถึงมาตรา ๓๒๐
- (๘) ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖
- (๙) ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๗ ถึงมาตรา ๓๔๐
- (๑๐) ความผิดฐานฉ้อโกง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔๑ ถึงมาตรา ๓๔๔ มาตรา ๓๔๖ และมาตรา ๓๔๗
- (๑๑) ความผิดฐานยักยอก ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๒ ถึงมาตรา ๓๕๔
- (๑๒) ความผิดฐานรับของโจร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๗
- (๑๓) ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๘ ถึงมาตรา ๓๖๐

มาตรา ๙ เจ้าพนักงานของรัฐบาลไทยกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖ และมาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๕ นอกราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร

มาตรา ๑๐ ผู้ใดกระทำการนอกราชอาณาจักรซึ่งเป็นความผิดตามมาตราต่างๆ ที่ระบุไว้ในมาตรา ๗ (๒) และ (๓) มาตรา ๘ และมาตรา ๙ ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า

- (๑) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือ
- (๒) ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษ และผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว

ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้ว แต่ยังไม่พ้นโทษ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

มาตรา ๑๑ ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักร หรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ถ้าผู้นั้นได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้วทั้งหมด หรือแต่บางส่วน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

ในกรณีนี้ผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักร หรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ได้ถูกฟ้องต่อศาลในต่างประเทศโดยรัฐบาลไทยร้องขอ

ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า

- (๑) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือ
- (๒) ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษ และผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว

มาตรา ๑๒ วิธีการเพื่อความปลอดภัยจะใช้บังคับแก่บุคคลใดได้ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้ใช้บังคับได้เท่านั้น และกฎหมายที่จะใช้บังคับนั้นให้ใช้กฎหมายในขณะที่ศาลพิพากษา

มาตรา ๑๓ ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังได้มีการยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัย และถ้าผู้ใดถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นอยู่ ก็ให้ศาลสั่งระงับการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเสีย เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้นั้นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอ

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่มีผู้ถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยอยู่ และได้มีบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นไป ซึ่งเป็นผลอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้นได้ หรือนำมาใช้บังคับได้แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือร้องขอรับผลตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น แล้วแต่กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๕ ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษใดได้เปลี่ยนลักษณะมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย และได้มีคำพิพากษาลงโทษนั้นแก่บุคคลใดไว้ ก็ให้ถือว่าโทษที่ลงนั้นเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วย

ในกรณีดังกล่าวในวรรคแรก ถ้ายังไม่ได้ลงโทษผู้นั้น หรือผู้นั้นยังรับโทษอยู่ ก็ให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นต่อไป และถ้าหากว่าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังมีเงื่อนไขที่จะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้น หรือนำมาใช้บังคับได้ แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือร้องขอรับผลตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น แล้วแต่กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๖ เมื่อศาลได้พิพากษาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใดแล้ว ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำเสนอของผู้นั้นเอง ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการว่า พฤติการณ์เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจาก

เดิม ศาลจะสั่งเพิกถอนหรืองดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นไว้ชั่วคราวตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา ๑๗ บทบัญญัติในภาค ๑ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

หมวด ๓

โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย

ส่วนที่ ๑

โทษ

มาตรา ๑๘ โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- (๑) ประหารชีวิต
- (๒) จำคุก
- (๓) กักขัง
- (๔) ปรับ
- (๕) ริบทรัพย์สิน

โทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิตมิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี^๑

ในกรณีผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุกห้าสิบปี^๒

มาตรา ๑๙^๓ ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย

หลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิต ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

^๑ มาตรา ๑๘ วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๔๖

^๒ มาตรา ๑๘ วรรคสาม เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๔๖

^๓ มาตรา ๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๒๐ บรรดาความผิดที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วยนั้น ถ้าศาลเห็นสมควรจะลงแต่โทษจำคุกก็ได้

มาตรา ๒๑ ในการคำนวณระยะเวลาจำคุก ให้นับวันเริ่มจำคุกรวมคำนวณเข้าด้วย และให้นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

ถ้าระยะเวลาที่คำนวณนั้นกำหนดเป็นเดือน ให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินในราชการ

เมื่อผู้ต้องคำพิพากษาถูกจำคุกครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด

มาตรา ๒๒ โทษจำคุก ให้เริ่มแต่วันมีคำพิพากษา แต่ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษา ให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา เว้นแต่คำพิพากษานั้นจะกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่คำพิพากษากล่าวไว้เป็นอย่างอื่น โทษจำคุกตามคำพิพากษาเมื่อรวมจำนวนวันที่ถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาในคดีเรื่องนั้นเข้าด้วยแล้ว ต้องไม่เกินอัตราโทษชั้นสูงของกฎหมายที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่ได้กระทำลงนั้น ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนบทบัญญัติในมาตรา ๙๑

มาตรา ๒๓ ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกินสามเดือนแทนโทษจำคุกนั้นก็ได้

มาตรา ๒๔^{๑๐} ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ

ถ้าศาลเห็นเป็นการสมควร จะสั่งในคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ เพื่อให้เหมาะสมกับประเภทหรือสภาพของผู้ถูกกักขังก็ได้

ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่า การกักขังผู้ต้องโทษกักขังไว้ในสถานที่กักขังตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้นั้น หรือทำให้ผู้ซึ่งต้องพึ่งพาผู้ต้องโทษกักขังในการดำรงชีพได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร หรือมีพฤติการณ์พิเศษประการอื่นที่แสดงให้เห็นว่า

^{๑๐} มาตรา ๒๔ วรรคแรก แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็น “มาตรา ๒๔ ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานที่ตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน” โดยให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือ วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๔๙

ไม่สมควรกักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่อื่นซึ่งมีค่าใช้จ่ายของผู้นั้นเองโดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติ และหากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวยินยอม ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้นั้นเป็นผู้ควบคุมดูแลและให้ถือว่าผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายนี้^{๑๑}

มาตรา ๒๕ ผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ซึ่งกำหนด จะได้รับการเลี้ยงดูจากสถานที่นั้น แต่ภายใต้ข้อบังคับของสถานที่ ผู้ต้องโทษกักขังมีสิทธิที่จะรับประทานอาหารภายนอกโดยค่าใช้จ่ายของตนเอง ใช้เสื้อผ้าของตนเอง ได้รับการเยี่ยมอย่างน้อยวันละหนึ่งชั่วโมง และรับและส่งจดหมายได้

ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องทำงานตามระเบียบ ข้อบังคับและวินัย ถ้าผู้ต้องโทษกักขังประสงค์จะทำงานอย่างอื่นก็ให้อนุญาตให้เลือกทำได้ตามประเภทงานที่ตนสมัคร แต่ต้องไม่ขัดต่อระเบียบ ข้อบังคับ วินัย หรือความปลอดภัยของสถานที่นั้น

มาตรา ๒๖ ถ้าผู้ต้องโทษกักขังถูกกักขังในที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ ผู้ต้องโทษกักขังนั้นมีสิทธิที่จะดำเนินการในวิชาชีพหรืออาชีพของตนในสถานที่ดังกล่าวได้ ในการนี้ ศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่ก็ได้แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร

มาตรา ๒๗^{๑๒} ถ้าในระหว่างที่ผู้ต้องโทษกักขังตามมาตรา ๒๓ ได้รับโทษกักขังอยู่ความปรากฏแก่ศาลเอง หรือปรากฏแก่ศาลตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือผู้ควบคุมดูแลสถานที่กักขังว่า

- (๑) ผู้ต้องโทษกักขังฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือวินัยของสถานที่กักขัง
- (๒) ผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือ
- (๓) ผู้ต้องโทษกักขังต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก

ศาลอาจเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาของโทษกักขังที่ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องได้รับต่อไป

มาตรา ๒๘ ผู้ใดต้องโทษปรับ ผู้นั้นจะต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาต่อศาล

มาตรา ๒๙ ผู้ใดต้องโทษปรับและไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่

^{๑๑} มาตรา ๒๕ วรรคสาม เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๔๕

^{๑๒} มาตรา ๒๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๔๕

ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่
ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่ง
ให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้

ความในวรรคสองของมาตรา ๒๔ มิให้นำมาใช้บังคับแก่การกักขังแทนค่าปรับ

มาตรา ๓๐^{๓๓} ในการกักขังแทนค่าปรับ ให้ถืออัตราสองร้อยบาทต่อหนึ่งวัน และ
ไม่ว่าในกรณีความผิดกระหนงเดียวหรือหลายกระหนง ห้ามกักขังเกินกำหนดหนึ่งปี เว้นแต่ในกรณีที่
ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเกิน
กว่าหนึ่งปีแต่ไม่เกินสองปีก็ได้

ในการคำนวณระยะเวลานั้น ให้นับวันเริ่มกักขังแทนค่าปรับรวมเข้าด้วย และให้
นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษา ให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขัง
นั้นออกจากจำนวนเงินค่าปรับ โดยถืออัตราสองร้อยบาทต่อหนึ่งวัน เว้นแต่ผู้นั้นต้องคำพิพากษา
ให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับ ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าจะต้องหักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากเวลาจำคุก
ตามมาตรา ๒๒ ก็ให้หักออกเสียก่อน เหลือเท่าใดจึงให้หักออกจากเงินค่าปรับ

เมื่อผู้ต้องโทษปรับถูกกักขังแทนค่าปรับครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัด
จากวันที่ครบกำหนด ถ้านำเงินค่าปรับมาชำระครบแล้วให้ปล่อยตัวไปทันที

มาตรา ๓๐/๑^{๓๔} ในกรณีที่ศาลพิพากษาปรับไม่เกินแปดหมื่นบาท ผู้ต้องโทษ
ปรับซึ่งมิใช่นิติบุคคลและไม่มีเงินชำระค่าปรับอาจยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีเพื่อขอ
ทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ

การพิจารณาคำร้องตามวรรคแรก เมื่อศาลได้พิจารณาถึงฐานะการเงิน ประวัติ
และสภาพความผิดของผู้ต้องโทษปรับแล้ว เห็นเป็นการสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้นั้นทำงาน
บริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับก็ได้ ทั้งนี้ ภายใต้การดูแลของพนักงานคุม
ประพฤติ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์การซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการบริการสังคม
การกุศลสาธารณะหรือสาธารณประโยชน์ที่ยินยอมรับผิดชอบ

กรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ผู้ต้องโทษปรับทำงานบริการสังคมหรือทำงาน
สาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ ให้ศาลกำหนดลักษณะหรือประเภทของงาน ผู้ดูแลการทำงาน วัน
เริ่มทำงาน ระยะเวลาทำงาน และจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวัน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงเพศ
อายุ ประวัติ การนับถือศาสนา ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต
นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อมหรือสภาพความผิดของผู้ต้องโทษปรับประกอบด้วย และศาลจะกำหนด

^{๓๓} มาตรา ๓๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา
(ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

^{๓๔} มาตรา ๓๐/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่
๑๕) พ.ศ. ๒๕๕๕

เงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผู้ต้องโทษปรับปฏิบัติเพื่อแก้ไขฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้นั้นกระทำความผิดซ้ำอีกก็ได้

ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ของผู้ต้องโทษปรับได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งที่กำหนดไว้นั้นก็ได้ตามที่เห็นสมควร

ในการกำหนดระยะเวลาทำงานแทนค่าปรับตามวรรคสาม ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และในกรณีที่ศาลมิได้กำหนดให้ผู้ต้องโทษปรับทำงานติดต่อกันไป การทำงานดังกล่าวต้องอยู่ภายในกำหนดระยะเวลาสองปีนับแต่วันเริ่มทำงานตามที่ศาลกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการกำหนดจำนวนชั่วโมงทำงานตามวรรคสาม ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวัน สำหรับงานบริการสังคมหรืองานสาธารณประโยชน์แต่ละประเภทได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๓๐/๒^{๙๙} ถ้าภายหลังศาลมีคำสั่งอนุญาตตามมาตรา ๓๐/๑ แล้ว ความปรากฏแก่ศาลเองหรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่าผู้ต้องโทษปรับมีเงินพอชำระค่าปรับได้ในเวลาที่ยื่นคำร้องตามมาตรา ๓๐/๑ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลจะเพิกถอนคำสั่งอนุญาตดังกล่าวและปรับ หรือกักขังแทนค่าปรับ โดยให้หักจำนวนวันที่ทำงานมาแล้วออกจากจำนวนเงินค่าปรับก็ได้

ในระหว่างการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับหากผู้ต้องโทษปรับไม่ประสงค์จะทำงานดังกล่าวต่อไป อาจขอเปลี่ยนเป็นรับโทษปรับ หรือกักขังแทนค่าปรับก็ได้ ในกรณีนี้ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้อง โดยให้หักจำนวนวันที่ทำงานมาแล้วออกจากจำนวนเงินค่าปรับ

มาตรา ๓๐/๓^{๑๐๐} คำสั่งศาลตามมาตรา ๓๐/๑ และมาตรา ๓๐/๒ ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ศาลจะพิพากษาให้ปรับผู้กระทำความผิดหลายคนในความผิดอันเดียวกัน ในกรณีเดียวกัน ให้ศาลลงโทษปรับเรียงตามรายตัวบุคคล

มาตรา ๓๒ ทริพย์สันติที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

^{๙๙} มาตรา ๓๐/๒ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕

^{๑๐๐} มาตรา ๓๐/๓ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๓๓ ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้ด้วย คือ

- (๑) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ
- (๒) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด

เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

มาตรา ๓๔ บรรดาทรัพย์สิน

(๑) ซึ่งได้ให้ตามความในมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๕๐ มาตรา ๑๖๗ มาตรา ๒๐๑ หรือมาตรา ๒๐๒ หรือ

(๒) ซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด

ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

มาตรา ๓๕ ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓ หรือ มาตรา ๓๔ ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่า ผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงานแต่คำเสนอของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปี นับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด

มาตรา ๓๗ ถ้าผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินที่ริบไม่ส่งภายในเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งดังต่อไปนี้

- (๑) ให้ยึดทรัพย์สินนั้น
- (๒) ให้ชำระราคาหรือสั่งยึดทรัพย์สินอื่นของผู้นั้นชดใช้ราคาจนเต็ม หรือ
- (๓) ในกรณีที่ศาลเห็นว่า ผู้นั้นจะส่งทรัพย์สินที่สั่งให้ส่งได้แต่ไม่ส่ง หรือชำระราคาทรัพย์สินนั้นได้แต่ไม่ชำระ ให้ศาลมีอำนาจกักขังผู้นั้นไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ไม่เกินหนึ่งปี แต่ถ้าภายหลังปรากฏแก่ศาลเอง หรือโดยคำเสนอของผู้นั้นว่า ผู้นั้นไม่สามารถส่งทรัพย์สินหรือชำระราคาได้ ศาลจะสั่งให้ปล่อยตัวผู้นั้นไปก่อนครบกำหนดก็ได้

มาตรา ๓๘ โทษให้เป็นอันระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิด

มาตรา ๓๙ วิธีการเพื่อความปลอดภัย มีดังนี้

- (๑) กักกัน
- (๒) ห้ามเข้าเขตกำหนด
- (๓) เรียกประกันทัณฑ์บน
- (๔) คุ่มตัวไว้ในสถานพยาบาล
- (๕) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง

มาตรา ๔๐ กักกัน คือการควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสสัยไว้ในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อตัดนิสสัย และเพื่อฝึกหัดอาชีพ

มาตรา ๔๑ ผู้ใดเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนมาแล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งในความผิดดังต่อไปนี้ คือ

- (๑) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๐๙ ถึงมาตรา ๒๑๖
- (๒) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๑๗ ถึงมาตรา ๒๒๔
- (๓) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ ถึงมาตรา ๒๔๖
- (๔) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ ถึงมาตรา ๒๘๖
- (๕) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๐ มาตรา ๒๙๒ ถึงมาตรา ๒๙๔
- (๖) ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๒๙๙
- (๗) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๙ ถึงมาตรา ๓๒๐
- (๘) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๔๐ มาตรา ๓๕๔ และมาตรา ๓๕๗

และภายในเวลาสิบปีนับแต่วันที่ผู้นั้นได้พ้นจากการกักกัน หรือพ้นโทษแล้วแต่กรณี ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดในบรรดาที่ระบุไว้นั้นอีกจนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนสำหรับการกระทำความผิดนั้นศาลอาจถือว่า ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสสัย และจะพิพากษาให้กักกันมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามปีและไม่เกินสิบปีก็ได้

ความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้นมิให้ถือเป็นความผิดที่จะนำมาพิจารณากักกันตามมาตรานี้

มาตรา ๔๒ ในการคำนวณระยะเวลา กักกัน ให้นับวันที่ศาลพิพากษาเป็นวันเริ่มกักกัน แต่ถ้ายังมีโทษจำคุกหรือกักขังที่ผู้ต้องกักกันนั้นจะต้องรับอยู่ก็ให้จำคุกหรือกักขังเสียก่อน และให้นับวันถัดจากวันที่พ้นโทษจำคุกหรือพ้นจากกักขังเป็นวันเริ่มกักกัน

ระยะเวลา กักกัน และการปล่อยตัวผู้ถูกกักกัน ให้นับทบบัญญัติ มาตรา ๒๑ มาใช้

บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๓ การฟ้องขอให้กักกันเป็นอำนาจของพนักงานอัยการโดยเฉพาะ และจะขอรวมกันไปฟ้องคดีอื่นเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกันหรือจะฟ้องภายหลังก็ได้

มาตรา ๔๔ ห้ามเข้าเขตกำหนด คือการห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา

มาตรา ๔๕ เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด และศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัยของประชาชน ไม่ว่าจะมีความผิดหรือไม่ ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาว่าเมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าไปในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกินห้าปี

มาตรา ๔๖ ถ้าความปรากฏแก่ศาล ตามข้อเสนอของพนักงานอัยการว่าผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ในการพิจารณาตีความผิดได้ ถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าพันบาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุดังกล่าวแล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่เกินสองปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าไปในเขตกำหนดตามมาตรา ๔๕ ก็ได้

การกระทำของเด็กที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีมิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติตามมาตรา

มาตรา ๔๗ ถ้าผู้ทำทัณฑ์บนตามความในมาตรา ๔๖ กระทำผิดทัณฑ์บน ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระเงินไม่เกินจำนวนที่ได้กำหนดไว้ในทัณฑ์บน ถ้าผู้นั้นไม่ชำระให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับ

มาตรา ๔๘ ถ้าศาลเห็นว่า การปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง ไร้จิตหรือจิตฟั่นเฟือน ซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตามมาตรา ๖๕ จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้

มาตรา ๔๙ ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก หรือพิพากษาว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษบุคคลใด ถ้าศาลเห็นว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับการเสพยาเป็นอาชญา หรือการเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ศาลจะกำหนดในคำพิพากษาว่า บุคคลนั้นจะต้องไม่เสพยา ยาเสพติดให้โทษอย่างหนึ่งอย่างใด หรือทั้งสองอย่างภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันพ้นโทษ หรือวันปล่อยตัวเพราะรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษก็ได้

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวในวรรคแรกไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นเวลาไม่เกินสองปีก็ได้

มาตรา ๕๐ เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไปอาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น มีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้

ส่วนที่ ๓

วิธีเพิ่มโทษ ลดโทษ และการรอกการลงโทษ

มาตรา ๕๑^{๑๗} ในการเพิ่มโทษ มิให้เพิ่มขึ้นถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกเกินห้าสิบปี

มาตรา ๕๒^{๑๘} ในการลดโทษประหารชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษหรือลดโทษที่จะลง ให้ลดดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าจะลดหนึ่งในสามให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

(๒) ถ้าจะลดกึ่งหนึ่ง ให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือโทษจำคุกตั้งแต่ยี่สิบห้าปีถึงห้าสิบปี

มาตรา ๕๓^{๑๙} ในการลดโทษจำคุกตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษหรือลดโทษที่จะลง ให้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกห้าสิบปี

มาตรา ๕๔ ในการคำนวณการเพิ่มโทษหรือลดโทษที่จะลง ให้ศาลตั้งกำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยเสียก่อนแล้วจึงเพิ่มหรือลด ถ้ามีทั้งการเพิ่มและการลดโทษที่จะลง ให้เพิ่มก่อนแล้วจึงลดจากผลที่เพิ่มแล้วนั้น ถ้าส่วนของการเพิ่มเท่ากับหรือมากกว่าส่วนของการลด และศาลเห็นสมควรจะไม่เพิ่มไม่ลดก็ได้

มาตรา ๕๕ ถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่า ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงอีกก็ได้ หรือถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำ

^{๑๗} มาตรา ๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖

^{๑๘} มาตรา ๕๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

^{๑๙} มาตรา ๕๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

ความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่าและมีโทษปรับด้วย ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลง หรือจะยกโทษจำคุกเสีย คงให้ปรับแต่อย่างเดียวก็ได้

มาตรา ๕๖^{๒๐} ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิดหรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว เห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้น มีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้แล้วปล่อยตัวไป เพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้กระทำความผิดนั้น ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อ ดังต่อไปนี้^{๒๑}

(๑) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำการกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามที่เจ้าพนักงานและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร

(๒) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

(๓) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใดอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก

(๔) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๕) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามความในวรรคก่อนนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่า พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องแก่การควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควรศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขข้อใด ตามที่กล่าวในวรรคก่อนที่ศาลยังมีได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้

^{๒๐} มาตรา ๕๖ วรรคแรก แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๔๕

^{๒๑} มาตรา ๕๖ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๒

มาตรา ๕๗ เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของ พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่า ผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดตาม มาตรา ๕๖ ศาลอาจตั้งเตือนผู้กระทำความผิด หรือจะกำหนดการลงโทษที่ยังไม่ได้กำหนดหรือ ลงโทษซึ่งรอไว้นั้นก็ได้

มาตรา ๕๘^{๒๒} เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของ โจทก์หรือเจ้าพนักงานว่า ภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา ๕๖ ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำ ความผิดอันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และศาลพิพากษาให้ลงโทษ จำคุกสำหรับความผิดนั้น ให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังกำหนดโทษที่รอการกำหนดไว้ในคดีก่อนบวก เข้ากับโทษในคดีหลัง หรือบวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลัง แล้วแต่ กรณี

แต่ถ้าภายในเวลาที่ศาลได้กำหนดตามมาตรา ๕๖ ผู้นั้นมิได้กระทำความผิด ดังกล่าวมาในวรรคแรก ให้ผู้นั้นพ้นจากการที่จะถูกกำหนดโทษ หรือถูกลงโทษในคดีนั้น แล้วแต่ กรณี

หมวด ๔

ความรับผิดชอบในทางอาญา

มาตรา ๕๙ บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้น แต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา

กระทำโดยเจตนา ได้แก่กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะที่เดียวกัน ผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมนิ่งเห็นผลของการกระทำนั้น

ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำ ประสงค์ต่อผล หรือย่อมนิ่งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้

กระทำโดยประมาท ได้แก่กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจาก ความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

การกระทำ ให้หมายความรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้นโดยงดเว้นการที่ จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย

มาตรา ๖๐ ผู้ใดเจตนาที่จะกระทำต่อบุคคลหนึ่ง แต่ผลของการกระทำเกิดแก่อีก

^{๒๒} มาตรา ๕๘ วรรคแรก แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย อาญา (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๒

บุคคลหนึ่งโดยพลาดไป ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำโดยเจตนาแก่บุคคลซึ่งได้รับผลร้ายจากการกระทำนั้น แต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้น เพราะฐานะของบุคคลหรือเพราะความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับบุคคลที่ได้รับผลร้าย มิให้นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับเพื่อลงโทษผู้กระทำให้หนักขึ้น

มาตรา ๖๑ ผู้ใดเจตนาจะกระทำต่อบุคคลหนึ่ง แต่ได้กระทำต่อบุคคลหนึ่งโดยสำคัญผิด ผู้นั้นจะยกเอาความสำคัญผิดเป็นข้อแก้ตัวว่ามีได้กระทำโดยเจตนาหาได้ไม่

มาตรา ๖๒ ข้อเท็จจริงใด ถ้ามีอยู่จริงจะทำให้การกระทำไม่เป็นความผิด หรือทำให้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ หรือได้รับโทษน้อยลง แม้ข้อเท็จจริงนั้นจะไม่มีอยู่จริง แต่ผู้กระทำสำคัญผิดว่ามีอยู่จริง ผู้กระทำย่อมไม่มีความผิด หรือได้รับยกเว้นโทษ หรือได้รับโทษน้อยลงแล้วแต่กรณี

ถ้าความไม่รู้ข้อเท็จจริงตามความในวรรคสามแห่งมาตรา ๕๙ หรือความสำคัญผิดว่ามีอยู่จริงตามความในวรรคแรก ได้เกิดขึ้นด้วยความประมาทของผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำรับผิดฐานกระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะว่า การกระทำนั้นผู้กระทำจะต้องรับโทษแม้กระทำโดยประมาท

บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใด บุคคลนั้นจะต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้น

มาตรา ๖๓ ถ้าผลของการกระทำความผิดใดทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ผลของการกระทำความผิดนั้นต้องเป็นผลที่ตามธรรมชาติย่อมเกิดขึ้นได้

มาตรา ๖๔ บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดในทางอาญาไม่ได้ แต่ถ้าศาลเห็นว่า ตามสภาพและพฤติการณ์ ผู้กระทำความผิดอาจจะไม่รู้กฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด ศาลอาจอนุญาตให้แสดงพยานหลักฐานต่อศาล และถ้าศาลเชื่อว่า ผู้กระทำไม่รู้อาญาบัญญัติไว้เช่นนั้น ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา ๖๕ ผู้ใดกระทำความผิด ในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะมีจิตบกพร่อง โรครจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น

แต่ถ้าผู้กระทำความผิดยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา ๖๖ ความมีนเมาเพราะเสพยาหรือสิ่งเมาอย่างอื่นจะยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวตามมาตรา ๖๕ ไม่ได้ เว้นแต่ความมีเมานั้นจะเกิดโดยผู้เสพยาไม่รู้ว่าสิ่งนั้นจะทำให้มีนเมา

หรือได้เสพยาโดยถูกขืนใจให้เสพยา และได้กระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ ผู้กระทำความผิดจึงจะได้รับยกเว้นโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าผู้นั้นยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา ๖๗ ผู้ใดกระทำความผิดด้วยความจำเป็น

(๑) เพราะอยู่ในที่บังคับ หรือภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ หรือ

(๒) เพราะเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากภยันตรายที่ใกล้จะถึงและไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นใดได้ เมื่อภยันตรายนั้นตนมิได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะความผิดของตน ถ้าการกระทำนั้นไม่เป็นการเกินสมควรแก่เหตุแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๖๘ ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภยันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภยันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด

มาตรา ๖๙ ในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๘ นั้น ถ้าผู้กระทำได้กระทำไปเกินสมควรแก่เหตุ หรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็น หรือเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ แต่ถ้าการกระทำนั้นเกิดขึ้นจากความตื่นเต็น ความตกใจ หรือความกลัว ศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำก็ได้

มาตรา ๗๐ ผู้ใดกระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน แม้คำสั่งนั้นจะมีชอบด้วยกฎหมาย ถ้าผู้กระทำมีหน้าที่หรือเชื่อโดยสุจริตว่ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ เว้นแต่จะรู้ว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งซึ่งมีชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๗๑ ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖ วรรคแรก และมาตรา ๓๔๑ ถึงมาตรา ๓๖๔ นั้น ถ้าเป็นการกระทำที่สามีกระทำต่อภริยา หรือภริยากระทำต่อสามี ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ

ความผิดดังระบุมานี้ ถ้าเป็นการกระทำที่ผู้บุพการีกระทำต่อผู้สืบสันดาน ผู้สืบสันดานกระทำต่อผู้บุพการี หรือพี่น้องน้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกระทำต่อกัน แม้กฎหมายมิได้บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ก็ให้เป็นความผิดอันยอมความได้ และนอกจากนั้น ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา ๗๒ ผู้ใดบันดาลโทสะโดยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นการธรรม จึงกระทำความผิดต่อผู้ข่มเหงในขณะนั้น ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา ๗๓ เด็กอายุยังไม่เกินเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๗๔ เด็กอายุกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินสิบสี่ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาตักเตือนด้วยก็ได้

(๒) ถ้าศาลเห็นว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองระวังเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามปี และกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควรซึ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองจะต้องชำระต่อศาลไม่เกินครั้งละหนึ่งพันบาท ในเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น

ถ้าเด็กนั้นอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่าไม่สมควรจะเรียกบิดามารดาหรือผู้ปกครองมาวางข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ศาลจะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาสอบถามว่า จะยอมรับข้อกำหนดทำนองที่บัญญัติไว้สำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับข้อกำหนดเช่นนั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่บุคคลผู้นั้นไปโดยวางข้อกำหนดดังกล่าว

(๓) ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ตาม (๒) ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังเด็กนั้น เช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ ด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุ้มครองประพฤติดังเด็กนั้น

(๔) ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้ หรือถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนดดังกล่าวใน (๒) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเพื่อดูแล อบรมและสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ ในเมื่อบุคคลหรือองค์การนั้นยินยอม ในกรณีเช่นนี้ ให้บุคคลหรือองค์การนั้นมีอำนาจเช่นผู้ปกครองเฉพาะเพื่อดูแลอบรมและสั่งสอน รวมตลอดถึงการกำหนดที่อยู่และการจัดให้เด็กมีงานทำตามสมควร หรือ

(๕) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็กนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปี

คำสั่งของศาลดังกล่าวใน (๒) (๓) (๔) และ (๕) นั้น ถ้าในขณะใดภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ความปรากฏแก่ศาลโดยศาลรู้เอง หรือตามคำเสนอของผู้มีส่วนได้เสีย พนักงานอัยการ หรือบุคคลหรือองค์การที่ศาลมอบตัวเด็กเพื่อดูแล อบรมและสั่งสอน หรือเจ้าพนักงานว่า พฤติการณ์เกี่ยวกับคำสั่งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป ก็ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งนั้น หรือมีคำสั่งใหม่ตามอำนาจในมาตรานี้

มาตรา ๗๕ ผู้ใดอายุกว่าสิบสี่ปี แต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้จัดการตามมาตรา ๗๔ หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๗๖ ผู้ใดอายุกว่าสิบเจ็ดปี แต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้

มาตรา ๗๗ ในกรณีที่ศาลวางข้อกำหนดให้บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ ระวังเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตามความในมาตรา ๗๔ (๒) ถ้าเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้นภายในเวลาในข้อกำหนด ศาลมีอำนาจบังคับบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ ให้ชำระเงินไม่เกินจำนวนในข้อกำหนดนั้น ภายในเวลาที่ศาลเห็นสมควร ถ้าบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ไม่ชำระเงิน ศาลจะสั่งให้ยึดทรัพย์สินของบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ เพื่อใช้เงินที่จะต้องชำระก็ได้

ในกรณีที่ศาลได้บังคับให้บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ชำระเงินตามข้อกำหนดแล้วนั้น ถ้าศาลมิได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งที่ได้วางข้อกำหนดนั้นเป็นอย่างอื่นตามความในมาตรา ๗๔ วรรคท้าย ก็ให้ข้อกำหนดนั้นคงใช้บังคับได้ต่อไปจนสิ้นเวลาที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดนั้น

มาตรา ๗๘ เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ไม่ว่าจะได้มีการเพิ่มหรือการลดโทษตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นแล้วหรือไม่ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้

เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้โจดเวลาเบาปัญญาตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น ลุแก่โทษต่อเจ้าพนักงานหรือให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามัลักษณะทำนองเดียวกัน

มาตรา ๗๙ ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว ถ้าผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด นำค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นมาชำระก่อนที่ศาลเริ่มต้นสืบพยาน ให้คดีนั้นเป็นอันระงับไป

หมวด ๕

การพยายามกระทำความผิด

LIRT

มาตรา ๘๐ ผู้ใดลงมือกระทำความผิดแต่กระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้นั้นพยายามกระทำความผิด

ผู้ใดพยายามกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๘๑ ผู้ใดกระทำการโดยมุ่งต่อผลซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่การกระทำนั้นไม่สามารถจะบรรลุผลได้อย่างแน่แท้ เพราะเหตุปัจจัยซึ่งใช้ในการกระทำหรือเหตุแห่งวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ ให้ถือว่าผู้นั้นพยายามกระทำความผิด แต่ให้ลงโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าการกระทำดังกล่าวในวรรคแรกได้กระทำไปโดยความเชื่ออย่างมงาย ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

มาตรา ๘๒ ผู้ใดพยายามกระทำความผิด หากยับยั้งเสียเองไม่กระทำการให้ตลอด หรือกลับใจแก้ไขไม่ให้การกระทำนั้นบรรลุผล ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับการพยายามกระทำความผิดนั้น แต่ถ้าการที่ได้กระทำไปแล้วต้องตามบทกฎหมายที่บัญญัติเป็นความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น ๆ

หมวด ๖

ตัวการและผู้สนับสนุน

มาตรา ๘๓ ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้นเป็นตัวการ ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๘๔ ผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดไม่ว่าด้วยการใช้ บังคับ ชูเชิญ จ้างวานหรือยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใด ผู้นั้นเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด

ถ้าผู้ถูกใช้ได้กระทำความผิดนั้น ผู้ใช้ต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ ถ้าความผิดมิได้กระทำลง ไม่ว่าจะเพราะผู้ถูกใช้ไม่ยอมกระทำ ยังมิได้กระทำหรือเหตุอื่นใด ผู้ใช้ต้องระวางโทษเพียงหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๘๕ ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด และความผิดนั้นมิที่กำหนดโทษไม่ต่ำกว่าหกเดือน ผู้นั้นต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิดเพราะเหตุที่ได้มีการโฆษณาหรือประกาศตามความในวรรคแรก ผู้โฆษณาหรือประกาศต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ

มาตรา ๘๖ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด แม้ผู้กระทำความผิดจะมีได้รู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้นก็ตาม ผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุนนั้น

มาตรา ๘๗ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดเพราะมีผู้ใช้ให้กระทำตามมาตรา ๘๔ เพราะมีผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดตามมาตรา ๘๕ หรือโดยมีผู้สนับสนุนตามมาตรา ๘๖ ถ้าความผิดที่เกิดขึ้นนั้น ผู้กระทำได้กระทำไปเกินขอบเขตที่ใช้หรือที่โฆษณาหรือประกาศ หรือเกินไปจากเจตนาของผู้สนับสนุน ผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด แล้วแต่กรณี ต้องรับผิดทางอาญาเพียงสำหรับความผิดเท่าที่อยู่ในขอบเขตที่ใช้ หรือที่โฆษณาหรือประกาศ หรืออยู่ในขอบเขตแห่งเจตนาของผู้สนับสนุนการกระทำความผิดเท่านั้น แต่ถ้าโดยพฤติการณ์อาจสังเกตเห็นได้ว่า อาจเกิดการกระทำความผิดเช่นที่เกิดขึ้นนั้นได้จากการใช้ การโฆษณา หรือประกาศ หรือการสนับสนุน ผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด แล้วแต่กรณี ต้องรับผิดทางอาญาตามความผิดที่เกิดขึ้นนั้น

ในกรณีที่ผู้ถูกใช้ ผู้กระทำตามคำโฆษณา หรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือตัวการในความผิด จะต้องรับผิดทางอาญามีกำหนดโทษสูงขึ้นเพราะอาศัยผลที่เกิดจากการกระทำความผิด ผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด แล้วแต่กรณี ต้องรับผิดทางอาญาตามความผิดที่มีกำหนดโทษสูงขึ้นนั้นด้วย แต่ถ้าโดยลักษณะของความผิด ผู้กระทำจะต้องรับผิดทางอาญามีกำหนดโทษสูงขึ้นเฉพาะเมื่อผู้กระทำต้องรู้ หรืออาจสังเกตเห็นได้ว่าจะเกิดผลเช่นนั้นขึ้น ผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด จะต้องรับผิดทางอาญาตามความผิดที่มีกำหนดโทษสูงขึ้นก็เฉพาะเมื่อตนได้รู้ หรืออาจสังเกตเห็นได้ว่าจะเกิดผลเช่นนั้น

มาตรา ๘๘ ถ้าความผิดที่ได้ใช้ ที่ได้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำ หรือที่ได้สนับสนุนให้กระทำ ได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้ใช้ ผู้โฆษณาหรือประกาศ หรือผู้สนับสนุน ผู้กระทำได้กระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้ว แต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้ใช้หรือผู้โฆษณาหรือประกาศ คงรับผิดเพียงที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๔ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๕ วรรคแรก แล้วแต่กรณี ส่วนผู้สนับสนุนนั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๘๙ ถ้ามีเหตุส่วนตัวอันควรยกเว้นโทษ ลดโทษหรือเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดคนใด จะนำเหตุนั้นไปใช้แก่ผู้กระทำความผิดคนอื่นในการกระทำความผิดนั้นด้วยไม่ได้ แต่ถ้าเหตุอันควรยกเว้นโทษ ลดโทษหรือเพิ่มโทษเป็นเหตุในลักษณะคดี จึงให้ใช้แก่ผู้กระทำความผิดในการกระทำความผิดนั้นด้วยกันทุกคน

หมวด ๗

การกระทำความผิดหลายบทหรือหลายกระทง

มาตรา ๕๐ เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด

มาตรา ๕๑^{๒๐} เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป แต่ไม่ว่าจะมีการเพิ่มโทษ ลดโทษ หรือลดมาตราส่วนโทษด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้ว โทษจำคุกทั้งสิ้นต้องไม่เกินกำหนดดังต่อไปนี้

(๑) สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี

(๒) ยี่สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีแต่ไม่เกินสิบปี

(๓) ห้าสิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป เว้นแต่กรณีที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต

หมวด ๘

การกระทำความผิดอีก

มาตรา ๕๒ ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใด ๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

มาตรา ๕๓ ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำแนกไว้ในอนุมาตราต่อไปนี้ซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี ถ้าความผิดครั้งแรกเป็นความผิดซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหกเดือน หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

(๑) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๓๕

^{๒๐} มาตรา ๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖

- (๒) ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๖ ถึงมาตรา ๑๔๖
- (๓) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๗ ถึง
มาตรา ๑๖๖
- (๔) ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๗ ถึง
มาตรา ๑๙๒ และมาตรา ๑๙๔
- (๕) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๐
ถึงมาตรา ๒๐๔
- (๖) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๙
ถึงมาตรา ๒๑๖
- (๗) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ใน
มาตรา ๒๑๗ ถึงมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๖ ถึงมาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๓๖ ถึงมาตรา ๒๓๘
- (๘) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ ถึงมาตรา ๒๔๙
ความผิดเกี่ยวกับดวงตราสดมภ์และตัว ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๐ ถึงมาตรา ๒๖๑ และ
ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๔ ถึงมาตรา ๒๖๙
- (๙) ความผิดเกี่ยวกับคำ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๐ ถึงมาตรา ๒๗๕
- (๑๐) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ ถึงมาตรา ๒๘๕
- (๑๑) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๐ และ
มาตรา ๒๙๔ ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๒๙๙ ความผิดฐาน
ทำให้แท้งลูก ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๑ ถึงมาตรา ๓๐๓ และความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คน
ป่วยเจ็บหรือคนชรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๖ ถึงมาตรา ๓๐๘
- (๑๒) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๙ มาตรา ๓๑๐ และ
มาตรา ๓๑๒ ถึงมาตรา ๓๒๐
- (๑๓) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๖๕

มาตรา ๙๔ ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษและความผิดซึ่ง
ผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มียุขยังไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง
ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้

หมวด ๙

อายุความ

มาตรา ๙๕ ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายใน
กำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

(๑) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต่อระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือ
จำคุกยี่สิบปี

- (๒) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (๓) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (๔) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี
- (๕) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไต่สวนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน

มาตรา ๙๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๙๕ ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

มาตรา ๙๗ ในการฟ้องขอให้กักกัน ถ้าจะฟ้องภายหลังการฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน ต้องฟ้องภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ฟ้องคดีนั้น มิฉะนั้น เป็นอันขาดอายุความ

มาตรา ๙๘ เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้ใด ผู้นั้นยังมิได้รับโทษก็ตีได้รับโทษแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้ายังมีได้ตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด หรือนับแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี แล้วแต่กรณี เกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ เป็นอันล่วงเลยการลงโทษจะลงโทษผู้นั้นมิได้

- (๑) ยี่สิบปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกยี่สิบปี
- (๒) สิบห้าปี สำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (๓) สิบปี สำหรับโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (๔) ห้าปี สำหรับโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีลงมาหรือโทษอย่างอื่น

มาตรา ๙๙ การยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือการกักขังแทนค่าปรับ ถ้ามิได้ทำภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด จะยึดทรัพย์สินหรือกักขังไม่ได้ ความในวรรคแรกมิให้ใช้บังคับในกรณีการกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งทำต่อเนื่องกับการลงโทษจำคุก

มาตรา ๑๐๐ เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้กักกันผู้ใด ถ้าผู้นั้นยังมิได้รับการกักกันก็ตี ได้รับการกักกันแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้าพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่พ้นโทษ โดยได้รับโทษตามคำพิพากษาแล้วหรือโดยล่วงเลยการลงโทษ หรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ต้องกักกัน เป็นอันล่วงเลยการกักกัน จะกักกันผู้นั้นไม่ได้

มาตรา ๑๐๑ การบังคับตามคำสั่งของศาลตามความในมาตรา ๔๖ หรือการร้อง

ขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินเมื่อผู้ทำทัณฑ์บนประพฤติผิดทัณฑ์บนตามความในมาตรา ๔๗ นั้น ถ้ามิได้
บังคับหรือร้องขอภายในกำหนดสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง หรือนับแต่วันที่ผู้ทำทัณฑ์บน
ประพฤติผิดทัณฑ์บน จะบังคับหรือร้องขอมิได้

ลักษณะ ๒

บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๐๒ ความผิดลหุโทษ คือความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่ง
เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามานี้ด้วยกัน

มาตรา ๑๐๓ บทบัญญัติในลักษณะ ๑ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดลหุโทษด้วย
เว้นแต่ที่บัญญัติไว้ในสามมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๑๐๔ การกระทำความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายนี้ แม้กระทำโดย
ไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้นจะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๕ ผู้ใดพยายามกระทำความผิดลหุโทษ ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๑๐๖ ผู้สับสนุนในความผิดลหุโทษไม่ต้องรับโทษ

ภาค ๒

ความผิด

ลักษณะ ๑

ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

หมวด ๑

ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท
และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

มาตรา ๑๐๗ ผู้ใดปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต
ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน
ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ หรือรู้
ว่ามีผู้จะปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษ
จำคุกตลอดชีวิต